

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 104

София, вторникъ, 28 юний

1932 г.

108. заседание

Петъкъ, 10 юний 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. и 50 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	2389	бивша собственост на емигранта-гръкъ Васи- лаки К. Дурали. (Първо четене)	2407
Бюджетпроектъ за разходите презъ 1932/1933 фи- нансова година по Министерството на търго- вията, промишлеността и труда. (Продължение разискванията, докладване и приемане) . . .	2389	Указъ № 3 отъ 10 юний 1932 г. за продължение за- седанията на I-та редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание до 30 юний 1932 г. вкл. (Прочитане отъ министъръ-председателя Н. Мушановъ)	2409
Законопроекти:		Писмо отъ председателя на земеделската парламен- тарна група, съ което съобщава, че народниятъ представител д-ръ Г. М. Димитровъ е изклю- ченъ отъ същата група. (Съобщение)	2406
1. За измѣнение и допълнение закона за облек- чение на продоволствието и намаляване на скъ- потията (Първо и второ четене)	2407	Дневенъ редъ за следващото заседание	2408
2. За отстъпване даромъ на Ортакойската град- ска община държавна сграда въ гр. Орта-кой,			

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присъствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следниятъ г. г. народни представители: Атанасовъ Русенъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Влаховъ Димитъръ, Гаговъ Петъръ, х. Галибовъ Юсеинъ, Ганевъ Георги, Деневъ Сѣби, Димовъ Вергилъ, Димитровъ Захари, Димчевъ Василь, Дойчиновъ Никола, Дойчиновъ Стефанъ, Докумовъ Борисъ, Игнатовъ Тодоръ, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Йонетовъ Георги, Калиновъ Благой, Караджовъ Костадинъ, Каракашевъ Никола, Кафеджийски Георги, Кемилевъ Никола, Кирковъ Кирко, Кушевъ Вълчо, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ, Милановъ д-ръ Кънчо, Момчиловъ Тодоръ, Мошановъ Стойчо, Найденовъ Никола, Омарчевски Стоянъ, Орозовъ Александъръ, Петковъ Стефанъ, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, Радевъ Георги, Славовъ Кирилъ, Софиевъ Христо, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Стояновъ Петко, Таслаковъ Цвѣтко, Тодоровъ Димитъръ, Христовъ Александъръ, Цанковъ Александъръ, Цоковъ Герго, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шиндерски Едрю и Юртовъ Георги).

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следниятъ народни представители:

- На г. Коста Георгиевъ — 2 дена;
- На г. Момчо Дочевъ — 3 дни и
- На г. Борисъ Докумовъ — 2 дена.

Следниятъ г. г. народни представители сѣ се ползували сѣ повече отъ 20 дни отпускъ или сѣ искания отпускъ превъзшава 20 дни, и следва Събранието да имъ разреши отпускъ.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Стойне Ризовъ 15-дневенъ отпускъ по болестъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Господинъ Лоловъ 3-дневенъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Василь Димчевъ 1-дневенъ отпускъ по домашни причини, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Георги Юртовъ 4-дневенъ отпускъ по важни причини, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Михаилъ Бойчиновъ 14-дневенъ отпускъ по болестъ — прилага медицинско свидетелство — моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Цвѣтко Таслаковъ 3-дневенъ отпускъ по болестъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се разреши на народния представителъ г. Кирко Кирковъ 15-дневенъ отпускъ по болестъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристапваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: второ четене законопроекта за бюджета на Държавата за 1932/1933 финансова година — бюджетпроекта на Мини-

стерството на търговията, промишлеността и труда — продължение разискванията.

Има думата г. министърът на търговията, промишлеността и труда.

Министър Г. Петров: Г. г. народни представители! Азъ изслушахъ съ внимание бележките, направени вчера отъ г. г. народните представители, които взеха думата по бюджетопроекта на Министерството на търговията, промишлеността и труда, и въ рамките, които тѣ очертахъ съ тия бележки, ще се помъча да отговоря на въпроситѣ, поставени отъ тѣхъ, изключая ония, които ще бъдатъ предметъ на едно специално разискване. Това се отнася до въпроситѣ, които повдигна народниятъ представителъ г. Асенъ Бояджиевъ — за трудовата политика на министерството. На тия въпроси ще отговоря, когато ще се разисква бюджетопроектътъ на фонда „Обществени осигуровки“.

Бюджетопроектътъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда, както изобщо цѣлиятъ държавенъ бюджетъ, се разглежда въ едно време твърде тежко, въ едно време на стопанска криза, която души всички съсловия, която тежи не само върху насъ, а и върху цѣлия свѣтъ. У насъ тя се отразява особено болезнено, защото народътъ ни е младъ, защото нашето национално богатство не е голямо, защото въ близкото минало други сѣ ползували отъ труда на нашия народъ. Кризата, както казахъ, едновременно тормози живота и въ другитѣ европейски държави, както и въ цѣлия свѣтъ. Кризата е свѣтозна — тя не е само българска. Въ България — наблѣгамъ на това още веднѣжъ — тя се отразява твърде чувствително затова, защото ние не сме имали нито силитѣ, нито предвидливостта да се пригостимъ къмъ нейнитѣ удари, за да можемъ да ги отразимъ по-лесно и да понесемъ тежеститѣ и по-леко.

Кои сѣ причинитѣ на тая криза? Тѣ сѣ известни. Тѣ лежатъ преди всичко въ обезценяването на земеделскитѣ продукти и създаването на едно несответствие между ценитѣ на тѣзи продукти и ценитѣ на продуктитѣ отъ другитѣ производства. Тѣ сѣ едновременно и политически — дължатъ се на несигурността, която съществува по свѣта, за запазване мира, който, въпрѣки всичкитѣ декларации, въпрѣки убеждението на нѣкои, че билъ установенъ трайно съ договоритѣ, които се сключиха въ 1919 г., е все въ опасност и все остава, по моя оценка, една далечна мечта на човѣчеството.

Следъ войната, когато запаситѣ бѣха изчерпани, земеделскитѣ страни се опитаха да ги попълнятъ и да разширятъ своето производство, за да завоюватъ нови пазари. Въ страни, където имаше свободни капитали, това се постигна твърде лесно, защото тѣзи капитали бѣха въпрегнати въ работа, използваха се, за да се рационализира производството и се създадатъ мѣроприятия, които да увеличатъ труда и да дадатъ повече резултати отъ него.

Въ чужбина, въ напредналитѣ въ земеделско отношение страни, трудътъ се възнагражда повече, защото тамъ плодоветѣ на този трудъ не зависятъ само отъ благоволенieto на Всевишния, не зависятъ само отъ природнитѣ условия, а сѣ въ благоприятна връзка и съ техниката, която човѣкътъ е можалъ да приложи. Въ Австралия се разориха обширни полета; въ Канада се увеличи обработваемата площъ; въ Съединенитѣ щати — тожѣ; въ Свѣтска Русия се разработиха нови полета, въ които се обработватъ земеделски култури.

Това увеличение, по изчисленията на единъ стопански деятель, се изразява въ твърде грамадни цифри. Това е г. Коларъ, чешки стопански деятель и видно политическо лице, който ни дава интересни данни въ това направление. Като се спира върху причинитѣ на кризата, той казва, че главната отъ тѣхъ, на която се дължи кризата въ земеделието и отъ тамъ — свѣтовната криза, лежи въ нарушеното равновесие въ търсенето на земеделски произведения отъ грамадното увеличение на производството и добавя: „Ако се вземе за база производството отъ 1909/1913 г., констатира се, че въ 1929/1930 г. увеличението е 23-9% за пшеницата, 16-6% за ръжта, 13-2% за ечемика, 9% за овеса, 38-2% за картофитѣ и 10-8% за цвеклото. Производството на зърнени храни, фаворизирано преди и следъ войната, не се е ограничило още. Напротивъ, Канада увеличи засѣтатата площъ отъ 4 милиона хектара презъ 1913 г. на 9.760.000 хектара презъ 1919 г., а Съединенитѣ щати същевременно сѣ увеличили засѣтатата площъ съ зърнени храни отъ 19 милиона на 23 милиона хектара. Производството е засилено, консомацията не е отговаряла на това засилване на производството, а и рѣстътъ на населението, което е единъ важенъ елементъ, не е билъ сѣщо така голямъ, за да може да се погълнатъ всичкитѣ тѣзи произведения“.

Но, както ви казахъ, има и политически причини. Тая несигурностъ, която съществува въ свѣта, кара странитѣ, които презъ време на свѣтовната война изпитаха смущение и мъжнотии за изхранване на своето население, да се отдадатъ на стопанска деятелностъ, която по-рано не сѣ провеждали. Така, напр., въ Италия се разработватъ земи, повдига се земеделското производство; въ Германия тожѣ, въ Чехословакия тожѣ. Ако бѣше останалъ стариятъ методъ на обитѣ, на италианцитѣ ние щѣхме да доставяме жито, за да купуваме тѣхнитѣ фабрики; сѣщо на Германия и на другитѣ индустриални държави. Ние виждаме, какъ въ стремѣжа си за самосъхранение, за запазване своята политическа независимостъ, тѣзи държави се организиратъ вътрешно, за да може да се самозадоволятъ съ произведенията на своето народно стопанство.

Нѣма съмнение, че свръхпроизводството и упражняването на тази стопанска деятелностъ, чуждо въ миналото на държавитѣ, които споменахъ, докарала обезценяването на земеделскитѣ продукти. Ние сме свидетели на едно спадане почти неотбелязано въ историята, особно на ценитѣ на зърненитѣ храни. Ние виждаме, че дори производственитѣ разходи едва се покриватъ отъ произведениата на земеделския трудъ, следователно, този трудъ не се рента. Отъ тукъ, нѣма съмнение, иде и намаляването на консомативната способностъ на земеделското население, което съставлява по-голямата частъ отъ населението въобще. Това състояние, което се дължи на неспособността на населението да купува и на запазенитѣ високи цени на фабричните произведения, за което по-нататкъ ще дамъ данни, причинява и самата криза.

Очевидно е, г. г. народни представители, че въ стопанското равновесие, което съществуваше преди войната, е настъпило смущение и че то, като се дължи на голямата политическа катастрофа за човѣчеството, каквато представлява голямата война, дължи се и на сложилитѣ се следъ това икономически отношения между различнитѣ производствени слоеве. Очевидно, става единъ неправиленъ стокообитѣ, очевидно, разбитили сѣ се силитѣ и не сѣ въ тая хармония, въ каквато сѣ били преди войната. Това отъ своя страна доведе до онѣзи мѣрки, които ние виждаме да се предприематъ отъ различни държави за запазване силитѣ на тѣхнитѣ стопанства и за запазване на икономическата имъ независимостъ. Ние сме свидетели какъ навсѣкжде държавитѣ се стремятъ да оградятъ и охранятъ интереситѣ на своитѣ народни стопанства и затова въвеждатъ системитѣ на митническитѣ бариери, на клиринги, на компенсации, на контингенти и т. н. Сѣтамъ, че тоя режимъ, който е установенъ въ момента, е пакостенъ за самото стопанско развитие на Европа и на свѣта и че той нѣма да утрае. Тая въздържаностъ, този страхъ, това самоограничение въ сѣщото време не дава възможностъ на свободнитѣ капитали да бъдатъ пасивни въ производството, за да могатъ да оживотворятъ това производство и въобще стопанския животъ на Европа. А свободни капитали има и ги има въ размирни чудовищия за нашитѣ понятия. Има едно съчинение на французина г. Делези, който препорѣчва за облекченieto на кризата осъществяването на единъ планъ за свързването на Западна съ Източна Европа, по скоро на Северо-западна съ Югоизточна Европа. За осъществяването на този планъ сѣ необходими много сръдства, необходими сѣ около 800 милиона долара. Касае се да се свържатъ западнитѣ индустриални страни съ земеделскитѣ страни на изтокъ. Касае се до това, да се направятъ достѣпни за селското население на този изтокъ, което брои около 60 милиона души, произведениата на западнитѣ индустриални държави и за да може да се постигне това и по този начинъ да се съживи стопанството на тѣзи две части на Европа, той предлага свързването имъ посредствомъ много мѣрки, които изброява въ своята книга. И когато го питатъ, откъде ще се взематъ потребнитѣ 800 милиона долари, г. Делези, следъ обстоятелни проучвания, отговаря: (Чете) „Изпълнението на 5-годишния планъ“ — той предвижда осъществяването на тѣзи проекти да стане съ единъ 5-годишенъ планъ — „за европейскитѣ предприятия и съоръжения изисква всичко 800 милиона долара. Огромна сума, ще каже нѣкой, сума, извънъ възможноститѣ на сегашния финансовъ пазаръ. Обаче хората не знаятъ, че свѣтовната криза е турила на разположение значителни свободни капитали, или, тъй да ги наречемъ, безработни капитали — *capitaux en chômage*“.

„Единъ отъ тѣхъ сѣ избѣгали отъ странитѣ, които сѣ ги създали отъ страхъ на монетно обезценяване или поради прекалени фискални тежести. Това сѣ особено германски капитали, 4.900 милиона райхсмарки, споредъ рапорта на експертитѣ на Международната репарационна банка и английски капитали, 680 милиона английски лири,

според английските финансови известия. Тези капитали са пренесени в държави, където монетата е стабилна и са пасирани било в французки, швейцарски, холандски и пр. ценности, било особено в текущи сметки в банките в Париж, Амстердам, Базел, Цюрих, а също и в Ню-Йорк. Преди една седмица вестниците съобщиха, че след декрета, с който се опрощават глобите поради недеклариране доходи, в Германия са се върнали 2.100.000.000 райхсмарки.

„Във страни с стабилен курс има бегство на капиталите вътре в страната“. — Резултатът, няма съмнение, на създадената стопанска криза. — „Притежателите, изплашени от постоянното и продължително спадане на цените, ги продават, ликвидират сметките си в банките и държат парите в скривалищата. Във Франция, напр., една скорошна статистика установи, че през двесте години 1930 и 1931 са изтеглени така от циркулиращата 34 милиарда франка, 15 милиарда франка са били депозирани на Банк де Франс, където те са неоползотворени; — получават само 1% лихва — 15 милиарда са били вложени в същата банка по сметка депозит, без каквато и да било лихва; 3 милиарда са вложени в спестовната каса; 5 милиарда в депозитната каса и 1 милиард са в скривалищата в вид на парчета злато. Същото явление било забелязано и в Съединените щати, където, според управителя на Федералната банка, изтеглената сума от циркулиращата възлиза на 1 милиард долари“. — Общо за трите големи европейски държави, разполагащи със свободни капитали има: германски 1.176 милиона английски лири, английски 3.311 милиона английски лири, французки 1.520 милиона английски лири. Общо в тези три държави, без Съединените щати, има свободни разполагащи капитали 6.007 милиона английски лири. — Направете му вие сметката в български левове. — „Или повече от 300 милиарда франка са изтеглени от стопанската дейност, те са безработица, неслужейки на никаква стопанска продуктивност и неносейки нищо, или почти нищо на притежателите им.“

„Освен това, според Жермен Мартен, бивш министър на финансите, 2 милиарда английски лири минават постоянно от едно място на друго, според влиянието на политическите събития, или за спекулации и изоставяйки бързо ту лирата заради долара или долара заради франка, или французкия франк заради швейцарския, те съставляват една постоянна опасност дори за монетата, на която те са поддържали стабилността.“

Тия данни ви цитирах, за да подчертая мисълта си, че паличност на свободни капитали има, но те не могат да бъдат използвани в обществени предприятия или в която и да е област на стопанския живот, защото няма сигурност в Европа; за това, защото зловредните политически последици на войната не са още излекувани; за това, защото докато не се разрешат големите международни проблеми, ние не можем да очакваме използването на тези капитали в стопанския живот и едно благотворно влияние от това върху кризата. Няма съмнение, че и самите капитали са в загуба, тъй като те не могат да стоят в бездействие, в безработица, както се изразява Г. Делези. Те трябва да се използват чрез обръщението им в стопанския живот, за да носят блага, както на ония, които ще се ползват от тях, така и на техните притежатели.

Г-да! Противоречията, които съществуват в този момент в световното стопанство, не се дължат, както от тая страна (Сочи работниците) се мисли, на особеностите на капиталистическия режим, на неговата вътрешна природа или на неизбежността на неговия фалит. Те са вътрешни смущения, които са отбелязвани и друг път в стопанската история на света и които ще бъдат преживени. И че ще бъдат преживени ние затова имаме доказателства. След няколко дни в Лозана ще се открие международна конференция, която ще се занимава с всичките тия въпроси. Европа разбира, че не може да остави без внимание и на течението на времето разрешението на тия проблеми. Европа има съзнанието, че всичките задачи, които тежат било върху България, било върху Германия, било върху която и да е европейска държава, трябва да бъдат разрешени в международен мащаб и чрез международно сътрудничество. Нека никога не си прави илюзията, че ние с нашите слаби сили можем да излезем от това тежко положение, водейки една политика такава, каквато само нас ползува. Връзката между отделните стопанства, тая зависимост, която съществува не само за победените спрямо победителите, но и за победителите спрямо победените; всичката тая сложност на икономическите отношения, които характеризира днешното смутно време в

Европа — всичко това е предмет на всеобща грижа и единствено решение на международното разрешение. И аз не съмнявам, че разрешението ще дойде, защото иначе ще трябва да предполагаме, че всичките усилия на умовете в миналото, в вековете, които създадоха тази цивилизация на Европа, на която се радваме всички и които отбелязват прогреса на човечеството, ще бъдат лекомислено пожертвувани. Аз не допускам, че ще настъпи такова умопомрачение, за да се отрече онова, което съществува в вековете човечеството създаде за себе си, за да възвеличае собственото си дело. Убеден съм, че тези въпроси ще бъдат разрешени. И нека у нас всяко нещо да разискваме върху въпросите не през призмата на тесното партизанство, не през призмата дори на нашия специален интерес, но през тая обща и широка призма, през която вече светлите умове в Европа искат да погледнат върху тия въпроси, за да сигурят едно по-светло бъдеще на човечеството.

Но стопанската криза се отразява всеки ден върху нашите плещи, тя намалява възможността на съществуване. И, за да видим, доколко тя е страшна у нас и доколко тя иска героически усилия, за да бъде лекувана; доколко тя иска сплотеността на българското общество около управлението — не само днешното, то може утре да си отиде — трябва да разберем, къде сме и що сме. Ние трябва да видим най-напред, какво представлява доходът на нашия народ. През 1911 г., по оценката на тогавашния директор на статистиката, покойният Кирил Попов, националният доход на България се изчисляваше на около 44 милиарда лева днешни пари или 1 милиард 647 милиона златни лева. Тогава доходът на глава възлизаше към около 10 хиляди лева днешни пари, днес при 6.000.000 души население, ние имаме един национален доход — от 30 милиарда лева, което прави по 5.000 л. на глава. Вие виждате, че в продължение на 20 години доходът на глава е спаднал почти с 50%. Очевидно е, че това спадане на дохода, което не хармонизира с постоянно увеличаващите се нужди и потребности на културния човек, се отразява твърде лошо върху него и затова бедствието в България е неизменно. Няма друга страна, където народът да живее при толкова мизерни условия, колкото в България. И аз си позволявам да изнеса това положение в Женева, за да привлека вниманието на ония, които се занимават с тези проблеми и да предизвикам с това учудването им за толкова тежките условия на живота в България. Аз им казвам, че минималната чиновническа заплата в България е 50 швейцарски франка; срам ме беше да им кажа, каква е моята заплата, която се равнява на заплата на един от информаторите при Обществото на народите — обикновен чиновник. Изтъкнах им, как нашият народ не може да живее така, както живеят европейските народи; въобще, дадох им данни, за да видят, колко страшно е нашето бедствие и нашата икономическа невъзможност, при това положение, да се справим с задълженията, които имаме към чужбина и да поддържаме спокойствието в нашата страна. Аз изложих, че при този национален доход от 30 милиарда лева годишно, ние имаме данъчни тежести, които съвсем не са в хармония с приходите на отделната личност и че наред с това имаме публични дългове, които възлизат на 4.500 л. на глава — сметнато 27 милиарда книжни лева задължения при 6 милиона население.

И трябва да отбележа, че, въпреки тая нерадостна картина, въпреки остротите на стопанската криза, и при това бедствено положение, в което се намира нашето народно стопанство, то намира сили у себе си да реагира срещу ударите на стопанската криза. Аз бих казал — и нека това никога не прави странно впечатление — че нашето народно стопанство се намира в възход. Говоря за производството у нас. И това е утешителното — че срещу обезценяването на продуктите на нашето земледелско производство, при бюджетните тежести, които съществуват, все пак нашето народно стопанство намира възможност, намира сила в себе си да реагира, като увеличава своето производство. И за да се приспособи към това ново положение, за да може да се справя с тежестите, които следвоенното време му налага, нашето народно стопанство се трансформира, структурата му се променя и се приспособява към създадената обстановка. Ние днес не сме експортёри на зърнени храни, зърнените храни не представляват вече големия перо на нашия износ. В това отношение ние сме направили една сметка и, ще река, твърда и окончателна сметка, като сме променили съвършено вътрешния характер на нашето народно стопанство и сме го приспособили към нуждите и изискванията на чуждите пазари. Нашият износ днес се характеризира

съ това, че главните му пера сж: тютюни, яйца, кожи, птици и др. земеделски произведения. Няма съмнение, че тая тенденция тръбва да бъде засилена. Тя не може да се развива въ благоприятно направление и да даде богати резултати, ако правителствената политика не я подкрепя. И струва ми се, че нашите задачи сж именно тукъ — да създадем такава организация на нашето производство, щото да осигуримъ пласмента на онези стоки, които е възможно да бъдат произведени на нашата земя, поради специалните климатически и почвени условия, и които стоки като намиратъ пазари въ чужбина могат да дадатъ едно по-големо възнаграждение на труда, който ги произвежда.

Въ миналото ние сме изоставили грижата за артикулитъ, които иматъ приложение въ индустрията. Бившиятъ министъръ на земеделието, г. Христовъ, беше насочилъ всичкото си внимание къмъ засилване производството на зърненитъ храни. И тогава, като народенъ представителъ, съмъ отбелязвалъ, че тая политика е погрешна, и днесъ съмъ длъженъ да повтора сжщото и да предупредя, че тя не тръбва да се следва. Още въ 1919 и 1920 г. тенденцията на обезценяване земеделските произведения беше на лице. Тя се долавяше отъ онези, които следва развитието на икономическия животъ. И за тяхъ не беше неизвестно, че ще дойде денъ, когато земеделското производство ще бъде обезценено, особено хранитъ. У насъ, напротивъ, вмѣсто да взематъ актъ отъ тая тенденция, вмѣсто да пригледятъ нашата стопанска политика къмъ условията, които се създаватъ въ свѣта, за да не ни посрещнатъ ударитъ на идещата стопанска криза така тежко, както ги изпитваме днесъ, тръгнаха по обратенъ пътъ — отдадоха се на пропаганда за интензивизиране на земеделието, за прилагане на машината въ него, за дълбокото подмѣтане на земитъ и т. н. и т. н. и се прарасоха сума милиарди не само за държавното, но и за народното стопанство, въ набавяне срѣдства за постижението на тая политика. Тая политика би имала смисълъ, ако произведенията на земеделския трудъ можеха да намиратъ пласментъ и добри цени, но при тенденцията, за която говорихъ, тя беше явно безразсѣдство, тя беше политика, която неминуемо водеше къмъ по-големи затруднения и която днесъ всички признаватъ, че е водила неизбежно къмъ пълненъ фалитъ. Ние не можемъ да вървимъ изъ тия пѣтици, и тръбва да бъдемъ особено внимателни, когато ще провеждаме стопанската политика на страната и да не се отдаваме на внушенията, на влиянията и на настроенията, които лесно се създаватъ и въ обществото, и въ нѣкои заинтересовани срѣди. Тръбва да разберемъ, че въ тоя моментъ, когато другитъ държави се ограждатъ съ системитъ, за които ви говорихъ, когато определятъ контингенти, когато срещу вноса искатъ компенсации, когато искатъ създаването на уравнителни камари, които не сж нищо друго освенъ компенсации, ние тръбва да бъдемъ твърде внимателни, да пазимъ силитъ на нашето народно производство и да насърчаваме оная стопанска деятелност, която, като ни предпазва отъ вносъ отъ чужбина, дава възможностъ да използваме силитъ на нашата земя, за да получимъ максимумъ резултати.

Г. г. народни представители! Разглеждайки този въпросъ, искамъ да се спра на нѣкои данни, които почерпвамъ отъ статистиката.

Нека разгледаме, какво представлява нашата външна търговия. Казахъ по-рано, характеристиката на външната търговия — спрямо времената преди войнитъ — се заключава въ това, че ние вече не изнасяме храни, а тютюнъ, яйца, птици, кожи и т. н. Тенденциитъ въ нашата външна търговия за изтеклитъ две години сж били благоприятни. Следъ единъ постояненъ и редовенъ пасивенъ балансъ, въ 1930 г. ние стѣпваме въ фаза, когато изнасяме повече, отколкото внасяме. Въ 1929 г. нашиятъ вносъ е билъ 8.324.633.000 л., а износътъ ни е билъ 6.397.061.000 л., т. е. имали сме пасивенъ балансъ отъ 1.927.572.000 л. Въ 1930 г., при вносъ отъ 4.589.725.000 л., ние сме изнесли стоки за 6.191.140.000 л., т. е. имали сме активенъ търговски балансъ отъ 1.601.415.000 л.

Н. Пждаревъ (д. ср.): Вносътъ е спадналъ.

Министъръ Г. Петровъ: Спадналъ е наполовина. Но недейте отваря тая скоба, защото за тоя вносъ може да се каже твърде много. Въ 1929 г. азъ предупреждавахъ, че ще тръбва да се направятъ ограничения въ вноса, защото твърде скоро ще се изчерпятъ девизитъ, съ които разполагаме и които бѣхме набавили отъ заемитъ. Азъ специално обърнахъ вниманието на тогавашния министъръ

председателъ, но той ми отговори: „Не мога да действамъ както въ болшевишка Русия“. Самъ той на следующата година взема мѣрки, които ни докараха до спадането на вноса. А това беше политиката, която тръбваше да се възприеме още презъ 1929 г.

А. Ляпчевъ (д. ср.): Така топтанъ тия въпроси не се решаватъ.

Министъръ Г. Петровъ: Понеже вие ги разрешавахте въ детайли, затуй докарахте България до това дередже!

А. Ляпчевъ (д. ср.): Някоя друга държава не е намѣрена, въ тази свѣтвна криза, тъй добре, както нашата.

В. Коевски (нац. л.): Отъ кога Ви чакаме да приказвате по този въпросъ, но Вие мълчите, нищо не казвате.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: И така, на 1930 г. имаме единъ вносъ отъ 4.589.725.000 л. срещу единъ износъ отъ 6.191.140.000 л. или единъ активенъ балансъ отъ 1.601.415.000 л.

На 1931 г. имаме вносъ 4.660.063.000 л., срещу единъ износъ отъ 5.934.174.000 л., или единъ активъ отъ 1.274.111.000 л.

Както виждате, тенденцията въ тия цифри е да се намалява стойността на нашия износъ. И за тази година, въ четиритъ месеца отъ началото й, ние сме вече въ едно неблагоприятно положение: нашиятъ износъ е по-малъкъ, отколкото вносътъ, и това ни разкрива една лоша перспектива.

Но, г-да, ще тръбва да направимъ единъ анализъ на тия цифри, за да видимъ, какво въ сжщностъ тѣ представляватъ и какви сж тенденциитъ на нашето народно стопанство. Ще тръбва стойността на изнесената стока да се свърже и съ количеството й. На 1929 г. ние сме изнесли 313.167 тона стоки за 6.397.061.000 л. На 1930 г. този износъ се увеличава на 543.148 тона стоки срещу 6.191.140.000 л. — сума, по-ниска отъ стойността на износа въ предшестуващата година. На 1931 г. — моля да обърнете внимание на цифритъ — количеството на износа се увеличава повече отъ два пѣти, въ сравнение съ 1929 г.: ние сме изнесли 769.185 тона стоки за 5.934.174.000 л. Виждате, следователно, че докато количеството на стокитъ се увеличава, стойността на износа се намалява. Това отъ една страна, както казахъ, е единъ добъръ признакъ за възможността на нашето стопанство да реагира срещу условията на живота и да се приспособява, чрезъ труда си, къмъ него, като увеличава производството, но отъ друга страна то ни говори за постоянното обезценяване на нашия трудъ.

Нашата външна търговия можеше да има по-добри перспективи, ако въ миналото, наистина, е имало грижи за нея. Ние сме повдигали и сме разисквали въпроса за търговскитъ договори. Вие знаете какво беше гледището на бившето правителство: то не поиска да ги сключи; то не положи въ това отношение никакви грижи.

П. Напетовъ (раб.): Както и вие.

Министъръ Г. Петровъ: И благодарение на тия системи, които животътъ наложи, място отъ нашитъ пазари се завоюваха отъ нашитъ конкуренти. И не само поради това, но и поради известни фискални мѣрприятия на бившето правителство, ние загубихме важни за нашето народно стопанство пазари. Днесъ усилията на правителството да сключи търговскитъ договори, усилия, които то полага още отъ дена, въ който пое властта, не могатъ естествено да донесатъ бързожеланитъ резултати, защото всичкитъ благоприятни предпоставки за сключването на договоритъ сж изчезнали и защото днесъ ще тръбва да пробиваме позиции, завоювани отъ други, наши конкуренти, завоювани тамъ, където недавно сж били нашитъ пазари.

А нашитъ пазари сж ясно очертани въ развитието на външната ни търговия. Знае се кои сж тѣ. Ние загубихме най-напредъ, както казахъ, поради фискалнитъ предприятия на бившето правителство, съседния гръцки пазаръ. Ние загубихме единъ пазаръ, въ който внасяхме презъ 1929 г., — да вземемъ последната дата — около за 450 милиона лева стока. Днесъ ние почти нѣмаме вносъ въ Гърция. Но и източнитъ пазари сж така сжщо загубени за насъ.

Тръбва да видимъ къде сж нашитъ интереси и къде тръбва да насочимъ нашето внимание. Нашитъ интереси, така както се очертаватъ отъ цифритъ, които ни дава статистиката за износа на нашитъ стоки, сж въ Срѣдна Ев-

ропа. Не само по износа, за който трябва да държимъ смѣтка, но и по вноса пакъ Сръдна Европа играе първенствувача роля въ нашата търговия. И нека това ни даде указание за оная политика — говоря за търговска политика — която трябва да водимъ спрямо държавитѣ отъ Сръдна Европа.

Едно сравнение на цифритѣ ще ни даде указание за тенденцитѣ на развитието на тая търговия и за пжтищата, които трябва да следваме. Нашиятъ вносъ се разпредѣля по групи между странитѣ въ Сръдна Европа, източно-европейскитѣ и западно-европейскитѣ страни, съседнитѣ страни и други страни. Подъ сръдно-европейски страни се разбиратъ Австрия, Германия, Унгария, Полша, Чехословашко, Италия и Швейцария; подъ западно-европейски — Белгия, Англия, Франция и т. н.; съседнитѣ страни ги знаете; другитѣ сж безъ значение.

Въ 1911 г. вносътъ у насъ отъ Сръдна Европа е билъ 49-68% спрямо стойността на общия вносъ; отъ източнитѣ страни — 8-36%; отъ Западна Европа — 31-33%; отъ съседнитѣ страни 5-26%; отъ другитѣ страни — 5-37%. Въ 1920 г. Сръдна Европа държи 41.56% отъ вноса; отъ тамъ натакъ вносътъ отъ Сръдна Европа започва да се увеличава: въ 1925 г. става 54-11%, въ 1930 г. — 58-85%, въ 1931 г. — 61-94%. Въ това време Западна Европа, която въ 1911 г. е държала 31-33% отъ нашия вносъ, въ 1920 г. слиза на 26-23%, въ 1925 г. — на 26-06%, въ 1930 г. — 23-02% и въ 1931 г. — държи 24-94%. Източнитѣ страни въ 1911 г. сж внасяли у насъ 8.36%, а днесъ внасятъ само 3% отъ общата стойностъ на нашия вносъ.

Очевидно е, че външната ни търговия се развива благоприятно за държавитѣ отъ Сръдна Европа, а намаля все повече и повече за държавитѣ отъ Западна Европа. За нашитѣ съседни тенденцията е къмъ едно намаляване, къмъ едно изчезване, бихъ казалъ азъ.

Износътъ отъ България, който най-много ни интересува, отбелязва следнитѣ цифри: въ 1911 г. ние сме имали износъ въ Сръдна Европа 20-40% спроти общата стойностъ на износа ни. Въ 1920 г. той процентъ става 45-50%, въ 1925 г. — 59-74%, въ 1930 г. — 66-80%, въ 1931 г. — 73-14%, което значи, че ³/₄ отъ нашиятъ износни стоки намиратъ пласментъ въ странитѣ на Сръдна Европа.

Сжщата тенденция на намаляване, която охарактеризира вноса на Западна Европа у насъ, се отбелязва и въ нашия износъ. На 1911 г. ние сме имали износъ въ Западна Европа 49-53%, въ 1920 г. — 28-95%, въ 1925 г. — 14-62%, въ 1930 г. — 15-49%, въ 1931 г. — 16-37%.

Значи, нашиятъ външенъ пазаръ сж държавитѣ отъ Сръдна Европа, които отбелязахъ: Германия, Австрия, Унгария, Чехия, Италия, Швейцария и Полша. И при това трябва да се отбележи, че докато вносътъ отъ тия страни, отъ Сръдна Европа отъ 1911 г. досега се е увеличилъ само съ 12%, нашиятъ износъ у тѣхъ се е увеличилъ съ 53%. Съ всички тия страни, които изброихъ, нашиятъ търговски балансъ е активенъ, изключая Италия, а съ странитѣ отъ Западна Европа навсѣкжде е пасивенъ.

Очевидно е, г-да, че нашитѣ пазари сж въ Сръдна Европа и че трябва да вземемъ всички мѣрки, щото тия пазари не само да бждатъ стабилизирани, но да бждатъ и разширени.

П. Напетовъ (раб): Нови пазари да не търсиме ли, тѣ не ни ли трѣбватъ?

Министъръ Г. Петровъ: И затова всички ония комбинации, които ставатъ и които, споредъ последнитѣ известия, могатъ да получатъ едно разширение, могатъ да иматъ значение за насъ само ако сжсатъ връзкитѣ ни съ пазаритѣ, на които ние намирахме пласментъ за нашитѣ стоки. Инакъ тия комбинации нѣматъ никаква стойностъ и напразни сж упрѣцитѣ на нѣкои за това, че българското правителство не било зачетено, че не направило това или онова. Българитѣ ще трѣбва да разбиратъ добре своитѣ търговски интереси и да не се влияятъ отъ сантименталности. Г. Напетовъ пита не трѣбва ли да търсимъ нови пазари. Мисли ли той, че азъ това искамъ да кажа — че не трѣбва да търсимъ нови пазари? Не. Има още кжде да намѣримъ пласментъ за нашитѣ стоки. И когато се касае да намѣримъ де да продадемъ, нищо не трѣбва да ни спира. На първо мѣсто ние трѣбва да се погрижимъ да се помѣчимъ да проникнемъ на нова смѣтка въ източнитѣ пазари, дето има още възможностъ — подчертавамъ това — да завоюваме нови позиции. Ние сме загубили пазаритѣ за нашия добитѣкъ. Това, което представляваше едно време Турция за насъ като пазаръ на добитѣкъ, днесъ е само споменъ. Ние нѣкога внасяхме въ Турция, за да продоволствуваме самата нея. Тя днесъ не само се задоволява съ своето производство на добитѣкъ, но дори ни измѣсти на грѣцкия

пазаръ и доставя необходимата стока на Гърция. Тя днесъ е вносителка въ Гърция и участвува съ едно голѣмо перо въ тоя вносъ. Ето защо ние ще трѣбва да помислимъ да завладѣемъ пазаритѣ и на близкия малоазийски брѣгъ, въ островитѣ и въ Египетъ, и да помислимъ за възстановяване търговскитѣ отношения съ Гърция. И туй е въ политиката на правителството, и въ туй отношение сж насочени нашитѣ усилия. Нѣма съмнение, че ще трѣбва да се помисли за всѣка перспектива, която би разкрила благодатни изгледи за нашата търговия. Азъ не съмъ противъ това, защото бихъ билъ противъ интереситѣ на нашето народно стопанство. И затуй ще вземемъ нужнитѣ мѣрки, но не за да догонваме нѣкакви политически задачи, а за да отговоримъ само на икономическитѣ интереси на страната. (Ржко-плѣскация отъ мнозинството)

Но, г-да, цифритѣ, които азъ изтъквамъ, иматъ не само значението, което вече подчертахъ; тѣ иматъ значение и по-нататѣкъ — значение, което ще очертае линията на нашата стопанска политика, насокитѣ на нашата вътрешна политика. Нека свѣржемъ тия цифри съ цифритѣ на нашия вносъ и да направимъ анализъ на последнитѣ, за да видимъ какво ни показватъ тѣ.

Докато имаме обезценяване на износнитѣ стоки и увеличаване на количеството имъ, вносътъ отбелязва намаление по количество и увеличение по стойностъ — тъкмо противната тенденция. Въ износа количеството се увеличава, намалява се стойността, а въ вноса количеството се намалява, увеличава се стойността. Това показва, че ценитѣ на вноснитѣ стоки сж или по-високи, отколкото сж били по-рано, или сж запазили сжщия уровень. По моитѣ сведения, тѣ сж на сжщия уровень и не сж се повлияли и, следователно, има едно съотношение въ вреда на нашитѣ износни стоки.

При индексъ за 1929 г. 100 имаме: на 1929 г. количество — 100, стойностъ — 100, на единица количество се пада стойностъ 100.

На 1930 г.: количество — 62, стойностъ — 53, на единица количество се пада стойностъ 89.

На 1931 г.: количество — 58, стойностъ — 56, на единица количество се пада стойностъ 97 — значи, нѣма почти никакво спадане. А 1929 г. е забележителна година — тогава ценитѣ сж най-високи. Следователно, ние се намираме при едно положение да плащаме на високи цени, въ сравнение съ 1911 г., дори артикулитѣ, които внасяме отъ вънъ.

Нека видимъ сега кои стоки преобладаватъ въ нашия вносъ. Даннитѣ, които имамъ, сж за стоки, които сж разпредѣлени въ групи: живи животни, храни и питиета, сурови и полуобработени произведения и фабrikати. Ще цитирамъ процентитѣ по отношение на общитѣ количества и на общата стойностъ.

Живи животни: презъ 1929 г. сме внесли 0-10% отъ общата стойностъ; презъ 1930 г. — 0-20%; презъ 1931 г. — 0-30%.

Храни и питиета презъ 1929 г. сме внесли 16-29% отъ общото количество; презъ 1930 г. — 9-69%; презъ 1931 г. — 10-32%. Храни и питиета сме внесли презъ 1929 г. 7.93% отъ общата стойностъ; презъ 1930 г. — 4.40%; презъ 1931 г. — 4.30%.

Сурови и полуобработени материали сме внесли презъ 1929 г. — 54-32% отъ общото количество; презъ 1930 г. — 58-15% и презъ 1931 г. — 52-03%.

А сурови и полуобработени материали сме внесли въ проценти отъ общата стойностъ — запомнете тѣзи цифри, тѣ ще ни сж потрѣбни после, когато ще говоримъ за индустриалната политика на нашата държава — презъ 1929 г. — 22-04%; презъ 1930 г. — 24-10% и презъ 1931 г. — 21%.

Фабrikати сме внесли презъ 1920 г. — 29-42% отъ общото количество; презъ 1930 г. — 32-15% и презъ 1931 г. — 37-65%. Фабrikати презъ 1929 г. сме внесли 69-60% отъ общата стойностъ; презъ 1930 г. — 71-30% и презъ 1931 г. — 74-30%. А това показва, г-да, че като внасяме фабrikати 74-30% по отношение стойността на цѣлия ни вносъ отъ чужбина, ние още нѣмаче възможностъ да се освободимъ отъ конкуренцията на чуждата индустрия и нѣмаче възможностъ да реагираме срещу нея съ силитѣ на нашето народно стопанство. Азъ ще направя този изводъ сега, за да го повтора и после.

Вие сте свидетели на единъ повикъ срещу българската индустрия. Азъ не говоря за лошитѣ проявления на нашата индустрия, тѣхъ нѣма да защитавамъ, защото има и такива. Но нека цитиранитѣ цифри ни посочатъ още какви перспективи има да се осмислятъ чрезъ функциитѣ на българската индустрия, не за самата нея, а за нашето народно стопанство. Ние по-нататѣкъ ще ви-

диги какво значение имат тия цифри и какво е съотношението на стопанските сили и на агентите на стопанската дейност във нашия живот.

При разглеждането на бюджетопроекта, няма съмнение, народното представителство спрѣ вниманието си и върху вътрешната търговия на България. Аз съм длъжен да отбележа, че по отношение вътрешната търговия не е имало никакви грижи досега въ Министерството на търговията. Ние не познаваме какво нѣщо е нашата вътрешна търговия. Ние имаме само нѣкои статистически данни за вътрешния оборотъ. Ние знаем, че оборотътъ миналата година възлиза на 26 милиарда лева. Но каква е организацията на вътрешната търговия у насъ, какво е движението на стоките, какви сѫ пазарите, какви сѫ панаирите, кои сѫ мѣрките, които трѣба да регламентиратъ тая търговия, за това грижи въ Министерството на търговията не е имало.

Н. Пждаревъ (д. ср): На отдѣлението.

Министъръ Г. Петровъ: Да, на отдѣлението за търговията. — Това е terra incognita за Министерството на търговията. А вътрешната търговия, нѣма съмнение, заслужава едно голямо внимание, защото единъ отъ елементите, който твори националния доходъ, е вътрешната търговия.

Въ какво състояние се намира нашата вътрешна търговия днесъ? Вие сте свидетели, вие знаете какво е положението ѝ. Смушенията въ банковите операции, които настѣпиха отъ 1929 г. и които се засилиха презъ миналата година, иматъ едно отражение твърде неблагоприятно върху нашата вътрешна търговия. Девизната политика сѣщо така се отразява зле върху нея. Азъ не искамъ да кажа, че девизната политика трѣбва да се измѣни, за да се подобри положението на вътрешната търговия, но за характеристиката на това положение ние трѣбва да изследваме всичките причини. Въ всѣки случай картината, която представява днесъ вътрешната търговия въ България, е твърде неутѣшителна. Както въ миналото, протестите на полици продължаватъ съ сѣщия темпъ, бихъ рекълъ азъ. Презъ текущата година, споредъ сведенията на Българската народна банка, ние имаме 229.231 протестиращи полици за 1 милиардъ и 639 милиона лева; ние имаме обявени въ несъстоятелностъ 198 фирми; ние имаме дадени 112 мораториума. Новиятъ законъ за предпазния координатъ може да облекчи положението въ това отношение, да намали цифрите, но той нѣма да измѣни вътрешния смисълъ на фактите, които сѫ твърде печални и които налагатъ грижи за нашата вътрешна търговия. Въ това отношение ще трѣбва да се взематъ твърде важни мѣрки, ще трѣбва да се създаде една нова организация на службата по вътрешната търговия. Съ срѣдствата на бюджета само това не може да се постигне, защото тия срѣдства сѫ твърде малки, за да отговорятъ на нуждите. Азъ възнамѣрявамъ една частъ отъ службите въ вътрешната търговия да бѣде възложена на търговско-индустриалните камари, следъ като тѣ самите добиятъ една друга организация чрезъ измѣнение на действащия законъ, който би позволила да се създаде една стегнатостъ въ търговско-индустриалните камари, та да отговорятъ на предназначението, което искамъ да имъ дамъ. Въ вътрешната търговия ние отбелязваме пропадането на много браншове. Например, ние сме свидетели на пропадането на тютюневата търговия, на пропадането на нашите дребни търговци, което сѣщо така е последица отъ стопанската криза. Трѣбва да се отбележи, че това е сѣщо така последица и на липсата на каквато и да е организация на нашата търговия въобще. Азъ поддържамъ, че за вътрешната търговия специално ще трѣбва една нова ориентировка, ще трѣбва една нова организация, която да може да я издигне на юна висота, на която би било желателно да стои.

Н. Пждаревъ (д. ср): И организация на кредитъ.

Министъръ Г. Петровъ: Да, и организация на кредитъ, както г. Пждаревъ забелязва, който, следъ промѣната на закона за Народната банка, почти не съществува, а следъ смушенията презъ миналата и тази година — това ми бѣше мисълта одаве — въ провинциалните банки той почти е изчезналъ. Правителството обсъжда идеята да може да организира този кредитъ въ форми, за които днесъ още рано да се приказва, тъй като знаете, че има по-належащи задачи за разрешаване въ това отношение.

Г. г. народни представители! Ще трѣбва да се спрѣ върху нашата индустрия. Азъ казахъ, че повикътъ срещу

нашата индустрия издава едно неразбиране на задачата ѝ. Една страна не може да живѣе само съ своето земеделско производство; страна, която развива само земеделско производство, е робиня на други страни, които иматъ и индустрия. Ние сме свидетели на това и у насъ. Ние виждаме какъ по-голямата частъ отъ нашия вносъ, 74%, е завладѣнъ отъ чуждата индустрия. Като народъ ние трѣбва да имаме амбицията да създадемъ своя национална индустрия, която да може да задоволи нуждите на нашето народно стопанство. Нека най-напредъ да говоримъ за тая ограничена задача — индустрията ни да задоволява нуждите на нашето народно стопанство, да задоволява вътрешните ни нужди, пъкъ после да мислимъ за износъ, макаръ заченки на износъ да има и сега — миналата година износътъ на нашата индустрия възлиза на около 220.000.000 л.

Индустрията ни е необходима, за да можемъ да организираме на здрави позиции и на здрави начала нашето народно стопанство. Азъ четохъ съ съжаление една брошура, издадена отъ нѣкой си г. Карачоровъ, членъ на върховния съветъ на Търговския съюзъ, въ която се нахвърля върху българската индустрия съ изрази, които не могатъ да получатъ мѣсто въ едно печатно издание, безъ да уронятъ достойнството на този, който е употребилъ тия изрази. Азъ искамъ да реагирамъ срещу тия домогвания противъ българската индустрия. Азъ зная какво се цели съ това. Има хора, които въ лицето на българската индустрия намиратъ съперникъ — това сѫ голѣмите ангресисти, които сѫ застрашени за своите комисии отъ българската индустрия. Но зарадъ комисииите на тия ангресисти ние не можемъ да жертвуваме българската индустрия, която — както и другъ пътъ съмъ казвалъ — е единъ залогъ за независимостта на нашата страна. (Рж-копѣскания отъ мнозинството) Трѣбва да се разбере едно: въ индустриалната политика и въ проявленята на нашата индустрия може да има нѣкои нѣща, които сѫ осъдителни отъ стопанско гледище и за които може да се взематъ и се взематъ мѣрки, но защото една индустрия не преработвала мѣстни продукти, да се вадѣ общъ изводъ противъ българската индустрия, това е едно прѣстижение противъ стопанските интереси на България. И ако Търговскиятъ съюзъ провежда тая политика — за щото виждаме, че я насърчава чрезъ „Търговско-промишленъ гласъ“ — той не служи на стопанска България, а служи само на своите егоистични интереси.

Г-да! Една страна, която има зърното, храната, която има метали — а ние ги имаме, и ще видите това, когато дойде да разгледаме този въпросъ — която има възможността и която има една индустрия, която да преработва тия сурови продукти — тая страна съ такива богатства може да бѣде спокойна за своето бъдеще. Намъ Господъ е далъ тия богатства, далъ ни е тия стопански оръжия, за да вярдимъ нашата стопанска и политическа независимостъ. Ние трѣбва само да знаемъ да ги организираме, да ги използваме умело, за да можемъ да си служимъ съ тѣхъ за общите интереси на страната.

Нашата индустрия е била насърчавана отъ 1894 г. насамъ. Жертвите, които държавата е направила за нея, сѫ твърде голѣми. Но днесъ тѣ не сѫ толкова голѣми, както това разправятъ нѣкои по вестници и по публични събрания. Азъ четохъ вчера бомбастичните фрази, казани отъ единъ господинъ — говоря за г. Смиловъ и съжалявамъ, че го нѣма тукъ, за да чуе това — на публично събрание въ клуба на партията си; той е заявилъ, че българската индустрия струвала 2 милиарда лева годишно жертви на държавното съкровище. Това ако не е едно непроходимо незнание — да не употреба друга фраза — това е една безпримѣрна демагогия, неокачествано действие, а единъ общественикъ нѣма право да приказва невѣрни нѣща, той трѣбва да държи сметка за своите думи, тъй като хората, поради положението му въ общественния животъ, даватъ вѣра на думите му.

Н. Стамболиевъ (з): Въ тринедѣлното му властване като министъръ той толкова се е научилъ.

Министъръ Г. Петровъ: Понеже открихъ теза скоба, азъ трѣбва да ви кажа, че за 1930 г. жертвите на държавата за нашата индустрия сѫ 529 милиона лева. Тия жертви презъ миналата 1931 г., за която още нѣмаме точни данни, сѫ намалѣли поради усвоената политика на Министерството на търговията — да ограничава безмитния вносъ на известни продукти за индустрията, да контролира самата дейностъ на индустриалните предприятия и въобще да упражнява единъ надзоръ върху индустриалния ни животъ, за който по-после ще спомена нѣкоя дума. Нѣма съмнение, че каквито и да сѫ жертвите, българската индустрия ги е получила отъ държавното съкровище въ

формата на облаги, за да може да способствува за развитието на мѣстното производство. Назначението на тая индустрия не е да внася стоки отъ чужбина и да ги преработва, а преди всичко да служи на родното, мѣстното производство, за да бѣже наистина и тя родна. Мене ми прави, г-да, странно впечатление, че като сѣ се давали облаги отъ 1894 г. до днесъ на нашата индустрия, никой не се е погрижилъ да я постави въ една органическа връзка съ производството на сурови продукти въ нашата страна. Сега сѣ единъ законопроектъ, който азъ ще внася по-нататъкъ въ Народното събрание, ще искамъ да създамъ отъ индустрията наистина единъ помощенъ органъ на нашето народно стопанство, като я задължа, преди всичко, да преработва мѣстни сурови продукти и само ако тѣ не достигатъ за нейнитѣ нужди, тогава да внася отъ чужбина такива. Азъ разбирамъ, че само така могатъ да бѣдатъ оправдани облагитѣ, които се даватъ на българската индустрия — ако тя служи на българското народно производство, ако тя има една организация, която да дава за резултатъ увеличаване производството и консомацията на сурови продукти, произвеждани у насъ.

Н. Пждаревъ (д. ср): Така е разбиралъ и създателътъ на първия законъ за насърчението на мѣстната индустрия.

Министъръ Г. Петровъ: Така е разбиралъ и първиятъ законодатель, но фактитъ говорятъ противното. Напр., правимъ вносъ на конопъ, когато имаме мѣстно производство.

Н. Пждаревъ (д. ср): Именно азъ искамъ да подчертая правотата на Вашата мисль.

С. Момчиловъ (нац. л): (Казва нѣщо)

Министъръ Г. Петровъ: Ние имаме възможностъ и административно да действуваме, г. Момчиловъ. До миналата година имаме безмитенъ вносъ на конопъ за нашитѣ конопени фабрики и тѣ внасяха сръбски конопъ, когато въ Пазарджишко и Радомирско се произвежда достатъчно конопъ, който да задоволи нуждитъ на нашата конопена индустрия. Ние внасяхме отъ чужбина ленъ, когато въ Бѣленско и Лѣзденско се произвежда такъвъ, който може да задоволи нуждитъ на нашата предачна индустрия. Азъ забранихъ вноса — това можехъ да направя административно. Зависа какъ се прилага законътъ. Въ България имаме една предачна фабрика въ Габрово и сега се инсталира още една въ Провадия, които ще предатъ нашия ленъ. Ние задължихме тия фабрики да изкупуватъ цѣлото българско производство на ленъ, но следъ това задължихме и тъкачитѣ фабрики да изкупуватъ тяхното производство на преди, защото е безсмислено да разрешимъ безмитенъ вносъ на преди за нуждитъ на тъкачитѣ фабрики, когато сме задължили предачнитѣ фабрики да изкупуватъ мѣстното производство на суровъ ленъ. По този начинъ създадохме една органическа връзка между производството на лена и неговата фабрикация. Това е принципъ, който прокарвамъ въ нашата индустриална политика. Но не е само това; като създадемъ връзки между производството на суровитѣ материали и индустриалнитѣ предприятия, ние искамъ да създадемъ връзки и между самитѣ индустриални предприятия. Напр., ако въ фабриката на Мюлхауптъ, въ Русе се произвеждатъ машини, които могатъ да бѣдатъ употребени въ известни наши индустриални предприятия, ние нѣма да допустнемъ безмитенъ вносъ на машини отъ чужбина, а ще задължимъ индустриалеца, който има нужда отъ такива, да купи машини отъ Мюлхауптъ. Като произведеме въ Костинбродъ втвърдени масла, нѣма да допустнемъ на нашитѣ сапунени фабрики да внасятъ кокосово масло отъ вѣнъ, а ще ги заставимъ да си доставятъ нужнитѣ продукти отъ фабричитѣ, които ги произвеждатъ, защото последнитѣ пъкъ сѣ свързали своето производство съ производството на мѣстнитѣ сурови продукти.

Организирана по този начинъ, нашата мѣстна индустрия ще бѣже истинска родна индустрия и ще може да отговори на предназначението си за превръщането на богатата и за тяхното правилно разпределение. Такива задачи възлагамъ азъ на нашата индустрия.

Нашето индустриално развитие, г-да, отбелязва единъ подъемъ. Въ последно време индустриалнитѣ предприятия, които сѣ въ връзка съ нашето земеделско производство, се увеличаватъ. Въ министерството има много искания за даване облаги на предачни и памучни фабрики, има искания за даване облаги на конопени фабрики и т. н. Забележително и утѣшително е, че подъемътъ е въ области, тѣсно

свързани съ нашето народно стопанство. Къмъ 1 януарий т. г. сме имали 1.126 предприятия. Предприятия, регистрирани въ Министерството на търговията, има много — може би възлизатъ къмъ 1.800.

И. Куртевъ (нац. л): 1.750.

Министъръ Г. Петровъ: По индустриалнитѣ свидетелства, които сѣ издадени, възлизатъ на 1.800. — Много отъ тия предприятия сѣ угаснали поради неизпълнение условията на закона. Министерството предприе анкета, за да се види въ какво състояние се намира нашата индустрия. Ние можахме да анкетираме само предприятията тукъ, въ София, защото за една пълна индустриална анкета се иска много персоналъ, много сръдства. Ние сме предвидили сръдства тази година въ бюджета, за да може да завършимъ тая индустриална анкета, та да видимъ въ сжщностъ какво представлява индустрията — не общо за народното стопанство, но какъ се развиватъ отдѣлнитѣ предприятия. И азъ мога да ви кажа, че благодарение на тази ограничена анкета, която направихме чрезъ индустриалния инспекторъ при Министерството на търговията, ние констатирахме, че има много предприятия, които не сжществуватъ, а се ползуватъ съ индустриалнитѣ си свидетелства, внасятъ отъ чужбина безъ мито стоки и ги продаватъ тукъ. Ние констатирахме много злоупотребления, извършени отъ такива предприятия. Благодарение на анкетата, ние отнѣхмѣ облагитѣ на 120 предприятия. Не само това. Следствие контрола, който министерството упражнява, ние намалихмѣ списъка на суровитѣ продукти, които се внасятъ безъ мито отъ чужбина, отъ 950 на 617 — заличихме до сега отъ този списъкъ 333 артикула. Изучаванията продължаватъ и по-нататъкъ ще направимъ още промѣни въ това отношение. Защото, както казахъ и оведѣ, при производството на ленъ, на сусамъ въ България, срамота е да внасяме тия артикули отъ чужбина. Ние премахнахме това състояние на нѣщата.

Въ тѣзи 1.126 предприятия е инвестиранъ единъ капиталъ отъ около 8 милиарда лева. Азъ чухъ нѣкои да приказватъ, че българската индустрия се изпълзнала отъ ржцетъ на българитѣ и че чужденцитѣ били завладѣли нашата индустрия. Г-да! Това не е вѣрно. Това е една приказка, която не е основана на никакви проучвания, а току-така казана. По сведенията на Българската народна банка, въ индустриалнитѣ предприятия, които сѣ притежаватъ на акционерни дружества, има вложенъ чуждъ капиталъ 700 милиона срещу 2 милиарда и 100 милиона лева български. Какво значи това? Че чуждиятъ капиталъ е завладѣлъ нашата страна?

А. Ляпчевъ (д. ср): Напримѣръ, г. министърътъ на финанситѣ го казва.

Министъръ Г. Петровъ: Не зная, той ще трѣбва да го докаже, ако го е казвалъ — това не съмъ чувалъ отъ него. — Значи, въ индустриалнитѣ предприятия, които сѣ на акционерни дружества, български капиталъ е вложенъ 2 милиарда и 100 милиона лева, а въ другитѣ предприятия — на еднолични фирми, събирателни и командитни дружества и кооперативни сдружения — не може чуждиятъ капиталъ да бѣже повече. Това е известно. Но, г-да, при липсата на наши капитали въ онязи времена, когато бѣхме твърде назадъ, нима по начало трѣбва да осждимъ проникването тукъ на известни капиталисти — чужденци, които дойдоха въ България да подпомогнатъ нейното стопанско развитие? Имаме, наприимѣръ, чуждъ капиталъ, вложенъ въ захарни фабрики; но всички знаемъ, че неговото използване е дало достатъчно облаги на българското народно стопанство чрезъ разработването на цвекловата култура. Може да има грѣшки. Може да сѣ допустнати нѣкои нередовности, които сѣ позволяли, щото всички печалби на тия захарни фабрики да не оставатъ въ страната, но не трѣбва да се забравя, че покрай захарната индустрия има и други инвестиции отъ печалбитѣ на тази индустрия, има създадени предприятия за поташъ, предприятия за керемиди въ Горна-Орѣховица и др. Всичко това увеличава националния капиталъ и националния доходъ. Не трѣбва да се отнасяме съ лекота къмъ тия въпроси, да приказваме, че България била завладѣна като колония отъ чужди капитали. България е на своето мѣсто, България е на своитѣ крака и благодарение издржливостта и трудолюбието на своя народъ, държи своитѣ стопански сили въ ржцетъ си и никой не може да ги похити. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

За подкрепа на подхвърлената от известни сръбски мисъл, че българската индустрия била паразитна, нѣкои се позовават на факта, че вносът от чужбина е бил твърде голѣм. Вносът на фабрики — да, той е твърде голѣм, но това е единъ аргументъ въ полза на българската индустрия. Вносът, обаче, на сурови материали — азъ цитирахъ одеде даннѣтъ за нашата вносна търговия — съставлява само 21% отъ стойността на общия внос отъ чужбина. Споредъ сведенията на Министерството на търговията за насърчаванѣтъ предприятия, презъ 1930 г. сж употребени наши сурови материали за 2.750.000.000 л. и чужди за 1.300.000.000 л. Вие виждате, какъ стойността на употребенѣтъ мѣстни материали е два пѣти по-голѣма отъ стойността на суровѣтъ материали, внесени отъ чужбина. И после трѣбва да разберемъ, какви сурови материали внасяме отъ чужбина. Ние внасяме предимно текстили, каквито въ страната нѣмаме, но които преработватъ нашѣтъ тъкачни фабрики.

Производството на нашата индустрия годишно възлиза на 7½—8 милиарда лева, а износътъ, както казахъ одеде, на около 220 милиона лева. Нашата индустриална политика, следователно, не може да се ръководи отъ настроенията, които се създаватъ срещу българската индустрия. Тѣ сж резултатъ на егоистични подбуди. Ние имаме длъжността да се отнасяме обективно къмъ проявитъ на стопанския животъ, защото не е безразлично дали ще дадемъ възможностъ на българската индустрия да съществува; особено въ времена, когато, както казахъ и по-рано, всички се оградятъ, когато функциитъ на тази индустрия ставатъ твърде важни. Ние не можемъ съ лекомислие да се отнасяме къмъ нейната роль въ нашия стопански животъ. Но всички дефекти, всички зловредни проявления на нашата индустрия трѣбва да бждатъ лѣкувани и ние ги лѣкуваме. Надзорътъ надъ тѣхъ е усиленъ, безмитниятъ вносъ е ограниченъ, облагитъ се отнематъ при всѣко нарушение на закона, контролътъ е постояненъ и, бихъ рекълъ, суровъ. Този контролъ ни е възложенъ отъ закона, ние го упражняваме и съ това, смѣтамъ, ние изпълняваме нашата длъжностъ.

Г. г. народни представители! Въ връзка съ индустрията сж и нашѣтъ занаяти. Напоследъкъ Занаятчийскиятъ съюзъ развива една жива, една широка агитационна дейностъ въ обществото, за да привлече всеобщото внимание върху бедственото положение на нашѣтъ занаятчи. Азъ признавамъ, че общиятъ стопански упадъкъ въ нашия животъ засегна твърде много и занаятѣтъ. Азъ разбирамъ тежестта на положението на хора, които сж лишени отъ голѣми капитали, дори бихъ казалъ, въобще отъ капитали, за да могатъ да живѣятъ при развитието на техниката, при нововъведенията, които ежедневно се внасятъ въ нация стопански животъ. Но функцията, която стопанскиятъ животъ е отредилъ на занаятѣтъ, може да бжде подпомогната. Не е вѣрно твърдението на идеолозите на групата отлѣво, че занаятѣтъ щѣли да паднатъ подъ конкуренцията на индустрията, че индустриалното развитие съдържало въ себе си баща на смъртта на занаятѣтъ. Това не е абсолютно вѣрно. Върѣки голѣмото индустриално развитие, има занаяти, които се създаватъ и дори растатъ покрай индустрията, а много други още, въ които ръката на човѣка е потрѣбна и където не може да бжде замѣнена съ машината, съществуватъ при твърде благоприятни условия. Но, несъмнено, общата криза се е отразила и върху занаятчийскитъ и тѣхното положение е бедствено. Правителството взема мѣрки въ това отношение и скоро ще Ви бжде представенъ законопроектъ за подпомагане на занаятчийството, чрезъ който се създаватъ известни облаги за занаятчийството.

П. Напетовъ (раб): Вашата обща политика го убива. Какво направихте съ закона за намаление наемитъ на занаятчийскитъ?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Твърде важно е, г-да, да се отбележи, че отъ голѣма необходимостъ за организацията на нашето занаятчийство и за неговото подпомагане е да се създаде леснодостъпенъ и евтинъ занаятчийски кредитъ. Нашето занаятчийство е лишено отъ кредитъ. Онѣзи институции, които сж натоварени отъ закона и отъ живота да го подпомагатъ, не могатъ да изпълняватъ своитъ задължения. Азъ мисля, че е време да се уреди задоволително въпросътъ за занаятчийския кредитъ и да се взематъ решителни мѣрки.

П. Напетовъ (раб): Вашѣтъ мѣрки сж палиативи.

Министъръ Г. Петровъ: Въ връзка съ повдигането на занаятчийството стонъ и въпросътъ за професионалното образование. Чухъ тукъ нѣкои господа да отбелязватъ, че въ тазгодишния бюджетъ сж съкратени много професионални училища. Да, това е вѣрно. За да може професионалното образование да даде добри резултати, то трѣбва да бжде концентрирано, трѣбва да бжде установено на мѣста, където може да упражнява влияние върху по-голѣмѣ кръгъ хора. Какво значение може да има едно професионално училище, което сега съществува въ с. Ставерци, Орѣховска околия? Върху кого то може да упражни влияние, кого може да подпомогне да усвои занаятъ, да повдигне естетическия му вкусъ и да го подтикне въ неговата стопанска дейностъ? Какво влияние може да упражни едно столарско училище въ Батакъ? Дълженъ съмъ да отбележа, че въ миналото тѣзи училища сж се откривали твърде безразборно. Това, вѣроятно, е било резултатъ на постояннитъ партизански натискания, на които ставаме жертва. Но, струва ми се, въ това тежко време, което преживяваме, дошелъ е моментъ да оставимъ настрана тия партизански смѣтки и да пристъпимъ както къмъ концентрация на професионалното образование, така и къмъ съкращение на разходите за излизни професионални училища, съ откриването на които сж се задоволявали честолюбията на тоя или она партиенъ водител. Смѣтамъ, че нѣма нужда да се спирамъ по-нататъкъ върху тоя въпросъ. Съ концентрирането училищата въ нѣколко пункта, безъ съмнение, тѣ ще иматъ възможностъ да упражняватъ по-голѣмо влияние върху пигомчитъ си и ще могатъ да дадатъ по-сериозно професионално образование.

Стана въпросъ и тукъ, и въ бюджетарната комисия за организацията на нашето минно дѣло. Азъ мисля, че нашѣтъ подземни богатства трѣбва да заслужатъ най-голѣмата грижа на Министерството на търговията, промишлеността и труда. Ние внасяме отъ чужбина на първо мѣсто метали за около 200 милиона лева, внасяме сѣрна киселина, внасяме до 3.500 тона синь камѣкъ, внасяме редица продукти, които се криятъ въ нашата земя и които можемъ да измъкнемъ отъ тамъ, за да спестимъ на народното ни стопанство тѣзи 200—250 милиона лева и да спазимъ Българската народна банка да дава тая сума въ чужди дивизи.

Минното дѣло у насъ, г-да, се развива твърде интензивно, като не държимъ смѣтка за спянкитъ, които въ последно време се чувствуватъ, поради общата стопанска криза. До 1 априлъ 1932 г. сме имали запазени за руди отъ частни лица 874 периметра, които представляватъ едно пространство отъ 395.786 хектара, и отъ държавата — 115 периметра съ пространство отъ около 70 хиляди хектара. Запазенѣтъ периметри за каменни въглища сж: 508 отъ частни лица срещу 574 отъ държавата. Искамъ да наблегна на тия цифри, защото нѣкъде се подхвърли мисълта, че минното отдѣление е пропъгнало да запази ценни рудни обекти, въглищни находища и т. н. за държавата, та частната инициатива ги е завладѣла. Частната инициатива не е прокопсала много въ минното дѣло въ България, но и отъ тия данни става ясно, че въ областта на каменнитъ въглища периметритъ на държавата сж много повече, отколкото сж периметритъ на частни лица. Има запазени периметри за петролъ отъ частни лица 51, а отъ държавата — 90; за каменна соль сж запазени периметри отъ частни лица 76, а отъ държавата — 137. Има дадени концесии за руди 37, а за въглища 63 на частни лица, и държавни концесии, безъ „Перникъ“, „Бобовъ долъ“, „Марица“ и „Лѣжавица“ — 3 за руди, 5 за въглища и 7 за каменна соль. Производството отъ концесийтъ и запазенѣтъ периметри за 1931 г. е било: каменни въглища отъ държавнитъ мини 1.294.972 тона, а отъ частнитъ мини — 224.013 тона, отъ запазени периметри 3.556 тона; а всичко каменни въглища презъ миналата година сж изкопани 1.522.541 тона; руди отъ частни мини има 2.282 тона; каменна соль отъ солосварната при станция Мирова имаме 3.900 тона. Общата стойностъ на тия изкопаеми богатства възлиза къмъ 600 милиона лева за миналата 1931 г. при падналѣтъ цени.

При това състояние на минното дѣло вие разбирате какъвъ обектъ за грижи представлява то. Ако можемъ да разработимъ находищата, ние ще задоволимъ не само вътрешнитъ нужди, за които вече говорихъ, но можемъ да станемъ и експортѣри на изкопаеми богатства. Г-да! Държавата нѣма възможностъ съ своитъ сръдства да постигне това, но тя ще трѣбва да помисли да прокара системата, която съществува въ Пруссия — експлоатацията на минитъ чрезъ участието на държавата и на частнитъ

капитали. Само при това условие ние бихме могли да туримъ началото на една истинска металургическа индустрия у насъ. Ние имаме нужда, за преработване на наши руди, отъ високи пещи. Държавата нѣма възможност да жертвува сама необходимитѣ сръдства, затова защото възвръщането имъ ще дойде малко по-късно, а нейнитѣ сръдства и безъ това сѣ твърде оскъдни. Но чрезъ тая комбинация ние можемъ да създадемъ високитѣ пещи и по тоя начинъ да използваме особено държавната мина „Лжканица“, която представлява едно грамадно богатство. Изучванията сѣ дали отлични резултати. Струва ми се, че тѣ трѣбва да продължатъ не само за да знаемъ какво представлява „Лжканица“, но и да пристѣпимъ къмъ експлоатацията ѝ. Той е единъ належащъ въпросъ, защото стойността на сребърно-оловенитѣ ѝ руди е твърде висока и защото имаме нужда отъ тоя продуктъ и по други съображения.

Г. Рашко Маджаровъ повдигна въ бюджетарната комисиия въпроса — знаемъ, че той е станалъ изразъ и на желаниа на други г. г. народни представители, които се интересуватъ — какво е станало съ солта въ Провадия, за която държавата има да плаща около 16 милиона лева. Г-да! Мненията на инженеритѣ сѣ раздѣлени. Изглежда, че отъ тая соль ще остане само легендата, а пъкъ държавата ще плаща задължението, което пое...

А. Ляпчевъ (д. сг): Къмъ Земледѣлската банка.

Министъръ Г. Петровъ: ... за вашата кооперация „Подемъ“, г. Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Не е моя.

Министъръ Г. Петровъ: Ще говоримъ. — Ние ще останемъ съ задължението да плащаме за кооперация „Подемъ“. Изглежда, че ще варимъ солта, нѣма да я копаемъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Какво сѣ правила експертитѣ?

Министъръ Г. Петровъ: Нали казахъ — мненията по този въпросъ сѣ раздѣлени.

Х. Родевъ (нац. л): Сондата е минала на 360 м. и още не е стигнала дъното на този пластъ. Той е единъ грамаденъ солень пластъ.

Министъръ Г. Петровъ: Разбирамъ, г. Родевъ говори това отъ локаленъ патриотизъмъ. Но азъ видѣхъ тази соль на минната изложба, която стана въ манежа. Тя е нечиста и неексплоатируема, защото е много скѣпа. Пластътъ може да бѣде и 1.000 м. дълбокъ или дебелъ, но ако солта ще ни струва 10 л. килограмътъ, ние не можемъ да го експлоатираме. — Изглежда, обаче, че най-лесниятъ начинъ за експлоатация на провадийската соль е чрезъ варене на водата, чрезъ кристализиране.

Г-да! Има много въпроси, които нашата минна политика ще трѣбва да засегне. Ние има да разрешимъ нѣколко проблеми. Една отъ тѣхъ е проблемата за произвеждане смола, която ще ни бѣде потрѣбна за производството на брикети въ мина „Перникъ“. Ще трѣбва да потърсимъ възможност и за използване антрацита отъ Свогенския басейнъ, който, поради много пепелъ, не е годенъ за употребление като гориво и който чрезъ едно промиване може да замѣсти дървенитѣ въглища въ газоженитѣ. Ние има да помислимъ и за други въглищни находища, каквито сѣ тия въ Ломъ и други мѣста въ нашата страна, да ги разработимъ. Защото, наистина, би било прѣстѣпление да бездействуваме, да оставимъ тия богатства да стоятъ въ земята, когато изкарването имъ навънъ и използването имъ не струва много пари. Но трѣбва да има съзнание у насъ, че минната индустрия представлява едно голѣмо перо отъ нашето народно стопанство, че тя ще трѣбва да се организира и че не трѣбва да живѣемъ съ предубеждения по отношение на минната индустрия, съ каквито нѣкои живѣятъ, защото, независимо отъ стопанскитѣ блага, които представлява, тя има, както и одева отбелязахъ, и по-голѣмо значение за страната.

Повдигна се въпросъ за мина „Перникъ“. Тукъ, въ мое отсъствие, г. Асенъ Бояджиевъ е далъ цифри, които не отговарятъ на истината. Производството въ мина „Перникъ“ презъ миналата и по-миналата години, въ сравнение съ 1929 г., е наистина намалено. Но 1929 г. е рекордна година на производство на мина „Перникъ“. Обаче днесъ производството на мина „Перникъ“ и въ сравнение съ 1929 г. е по-високо. И азъ съмъ длъженъ да опровергая тия твърдения.

Нѣкой отъ работницитѣ: На що се дължи това, г. министре?

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: На що се дължи — ти ще кажешъ. Азъ да се хваля самъ, не бива.

Сжщиятъ отъ работницитѣ: Задължавагъ ги най-малко по 30 вагона да изкарватъ.

Министъръ Г. Петровъ: Ще изкарватъ! Нали имъ плащатъ по 150—200 л. надници! Какъ нѣма да ги задължаваме?

Презъ миналата 1931 г. мина „Перникъ“ е имала производство за първитѣ петъ месеца, до месецъ май, 396.166 тона. Презъ сжщитѣ месеци за тази година мина „Перникъ“ има производство 574.573 тона — т. е. едно увеличение въ производството ѝ съ 178.407 тона. Но не е достатъчно само да се знае производството — трѣбва да видимъ какъвъ е и пласментътъ. За сжщитѣ месеци презъ миналата година пласментътъ е билъ 359.027 тона, а тази година е 478.161 тона — или съ 119.133 тона повече пласментъ.

Нѣкой отъ работницитѣ: А колко работници въ повече има?

Министъръ Г. Петровъ: Работницитѣ сѣ повече. Въ мина „Перникъ“ числото на работницитѣ варира, то не е постоянна величина. Тамъ постоянна величина е щатниятъ персоналъ, а числото на работницитѣ се увеличава въ зависимост отъ работата. Ако днесъ производството въ мина „Перникъ“ е достигнало до 5.000 тона на день, ако държавнитѣ желѣзници днесъ не могатъ да смогнатъ, при сжществуващитѣ разписания, да дадатъ вагони за изнасяне на въглищата отъ мина „Перникъ“, то твърде естествено е, че това производство, като се е увеличило толкова много, увеличилъ се е и работническиятъ персоналъ. Да, за това и дума да не става.

Нѣкой отъ работницитѣ: Дайте цифри.

П. Стоевъ (раб): Г. министре! Сега ли сѣ повече работницитѣ или въ 1929 г.?

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Не съмъ правилъ тая статистика, но азъ констатирамъ сега едно увеличение на производството и спрямо 1929 г. И съмъ сигуренъ, че днесъ работницитѣ сѣ повече.

Х. Родевъ (нац. л): Тѣ искатъ да кажатъ, че работницитѣ работятъ повече отъ 8 часа. Това имъ е смѣтката.

Г. Костовъ (раб): Работятъ по два дни въ месеца!

Министъръ Г. Петровъ: За да отговоря на г. Костовъ, че въ мината работѣли само по два дни въ месеца, азъ съмъ длъженъ да кажа, че наистина миналата година и по-миналата, презъ тия месеци, особено презъ месецъ май, се е случвало работницитѣ да работятъ и по два дни въ седмицата, защото това сѣ мъртвитѣ месеци на мина „Перникъ“ — но презъ изтеклия месецъ май т. г. имаме точно 23 работни дни, при 8 дена празници. Вие виждате, следователно, че нѣма изгубенъ нито единъ работенъ день. То е, защото действително организацията на производството и на пласмента сѣ промѣнени и защото оная дейност, която въ миналото се развиваше презъ други месеци, днесъ, поради новата организация, се разви презъ мъртвитѣ месеци. И мога да ви кажа още едно — че днесъ въ мина „Перникъ“ има 50.000 тона поржчки, които ще се изпълняватъ последователно. А като имаме 50.000 тона поржчки, това значи, че ние сме осигурили производството на мината, при ежедневна работа, до края на месецъ юлий; а пъкъ отъ началото на месецъ августъ, както е известно, ставатъ поржкитѣ на индустрията, ставатъ и частнитѣ поржчки.

Така щото, възъ основа даннитѣ, които имамъ за 5-тѣ изтекли месеца, претендирамъ да твърдя, че 1932 г. ще бие рекордъ въ производство и пласментъ на мина „Перникъ“. Това не се дължи на една основна промѣна въ методитѣ на управлението на мина „Перникъ“ — технически и стопански; това се дължи на онѣзи реформи, които чрезъ лично вмѣшательство проведохъ, и на участието на нови хора въ управлението, както и на съответното разпредѣление на службитѣ, а сжщо така и на спестяването сръдствата на мината.

Мога да ви уверя, че, въпреки увеличението на работния персонал в мина „Перник“, вследствие увеличеното производство, производствените разходи са намалени с близо 20 л. на тон. Това става поради растежа в самото производство и поради спестяване на средствата, които са необходими за производството, както и поради една друга, нова организация на самия пластмента, съвършено различна от тая, която е била досега.

А. Ненов (раб): Г. министре! Наистина ли са удържани по 25 л. на миньорите през месец април?

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни)

Министър Г. Петров: Не зная.

Н. Гаврилов (нац. л.): На вас защо партията ви удържа от заплатите ви, та вземате само по 4.000 л. на месец? (Възражения от работниците)

Министър Г. Петров: Г. г. народни представители! Повдигна се въпрос за намаление цената на въглищата в мина „Перник“. Тоя въпрос стана много шумен миналата година с помпозни изявления — изявления повърхностни на хора, които не познават състоянието на нещата. Върхо е, че миналата година цените на въглищата в мина „Перник“ бяха по-високи отколкото са днес. По мое предложение, административният съвет ги намали с около 50 л. на тон, или по-точно: I качество беше намалено с 45 л., а II и III качество — с по 50 л. на тон. Но едно по-голямо намаление не можеше да се направи. Може ли днес да се намалят още цените? — Няма съмнение, ако това беше възможно, управлението на мина „Перник“ и аз щяхме да го направим. Но, предвид задачите, които предстои да се осъществяват от мина „Перник“, аз намирам, че това е невъзможно. Най-напред дължен съм да отбележа, че перникските въглища са най-евтините в Европа.

А. Ненов (раб): Защо не става въпрос за подобрене положението на работниците?

Министър Г. Петров: Защото там работниците получават половината от дневните пари на господина, който се обажда. (Възражения от работниците)

Председателстващ Н. Шопов: (Звъни)

Г. Костов (раб): 200 л. надница получават — да се отбележи и да се каже на миньорите!

Н. Гаврилов (нац. л.): А ти получаваш 400 л. — също така да се отбележи! (Възражения от работниците)

А. Бояджиев (раб): Г. министре! Един въпрос.

Министър Г. Петров: Моля Ви, да не ме прекъсвате! — Аз отговарям на въпроса за възможността да се намалят цените на перникските въглища, че това днес не може да стане, защото от досегашната експлоатация на мината известни рудници са вече на изчерпване. Мината не може да съществува от ден за ден, нито от месец за месец, нито от година за година, а трябва да осъществи своя технически план в продължение на много години, защото подготовката на работите в мината изисква много време. Има рудници, които са на привършване. Мисля, рудникът „Христо Ботев“ се изчерпва до година окончателно и няма да дава въглища. След 2—3—4 години големите рудници „Бели-бръг“ и други ще бъдат също изчерпани.

И. Куртев (нац. л.): И „Коциан“ идущата година.

Министър Г. Петров: Точно не мога да си спомня, но от докладите, които съм слушал, зная, че има рудници, които са вече на изчерпване. Експлоатацията на пластове, която сега се върши, е по-трудна и струва повече пари, а производството от друга страна се затруднява. Следователно това, което можеше досега да вършим — да вземаме горните пластове и хубавите качества въглища — днес не можем да го правим, а ще трябва да се подготвим за детайлната експлоатация, за да може мината да отговори на своето предназначение. Ето защо, по мнението на техническата власт, необходимо е тази година окончателно да се проучи въпросът за изкопаването на една дълбока 150 метрова шахта в местността „Радина чешма“, която ще струва около 100.000.000 л. и която ще разкрие около 50—60 милиона тона каменовъглени пла-

стове. Тази работа, няма съмнение, трябва да започне сега, за да може да се свърши тогава, когато въглищата в другите рудници ще бъдат изчерпани, за да не спре работата в мината. По-нататък ние имаме да похарчим за брикетната инсталация тази година 25.000.000 л. и за идущата година други 25.000.000 л. За да можем да пустием в движение тази брикетна инсталация, трябва да похарчим още 35.000.000 л. за смола.

Освен това, ние трябва да похарчим 10.000.000 л. за работнически жилища, тъй като има още какво да се развива в това отношение в Перник. Тази година работническите жилища се ремонтират, а трябва да се построят и нови.

Ще трябва да продължим също работите и в мината „Бобов дол“. Мината „Бобов дол“, която е в системата на „Перник“, дава едно производство от 50.000 тона въглища годишно, но тия въглища струват на самата мина твърде скъпо, поради това, че съдековилката трябва да се пренасят на гара Дупница, където трябва да се прехвърлят в вагоните на нормалната линия, а всичко това струва по 62 л. на тон: превозът до гара Дупница струва 55 л. и прехвърлянето в вагоните — 7 л. За да се избягнат тия разходи и за да осигури по-лесния пластмента на въглищата от мината „Бобов дол“, управлението е решило да продължи съществуващия травербан с още 2½ км., за да се излезе на нормалната линия Кюстендил—София, та по тоя начин да не става прехвърляне, претоварване на въглищата. По този начин пластмента на бобовдолските въглища ще се улесни. А трябва да ви кажа, че много индустриални предприятия предпочитат тези въглища пред перникските. Това ще струва около 3.000.000 л. — толкова, колкото са разходите на мината за една година за превоза и прехвърлянето на въглищата в Дупница.

По-нататък, ще трябва да се довърши и инсталацията в мина „Марица“, за която също така трябва пари.

Очевидно е, че има да бъдат ангажирани за нуждите, за работите на мина „Перник“, която е едно голямо предприятие, близо 200.000.000 л. Тия неизбежни задачи — неизбежни, защото се касае до съществуването на мината — не могат да се отложат и управлението не може да прибегне до намаление цените на въглищата, защото тогава не би имало ресурси, с които биха могли да се осъществят тия задачи. Когато предприятието отиде по-нататък в своята дейност, когато ще се осигури експлоатацията на въглищата за едно дълго време и когато амортизацията на сумите, които ще се вложат в тези постройки, бъде извършена — а това ще стане скоро — няма съмнение, че тогава ще прибегнем към едно ново намаление на цените. Но днес това е невъзможно.

Във всеки случай, мене ми се струва, че е по-важно за народното стопанство, и за фиска, и за нашите природни богатства, въглищата на мина „Перник“ да стигнат във всички кътове на нашата страна, за да заменим употребата на дърва с техния употребление. Ето коя задача трябва да осъществи мина „Перник“ и аз съмтам, че с намъренията, които тя има, и с мерките, които съмтам да предприеме, ние ще постигнем и това. Въглищата трябва да проникнат във всички села и да не се горят дърва никъде.

Ние произвеждаме в мина „Перник“ специални печки за перникските въглища. Съ такива печки трябва да се снабди всяка къща, защото и горивото ще стане по-икономично, а и чрез употреблението на въглищата ние ще можем да запазим нашите гори. За увеличаване пластмента на въглищата управлението на мина „Перник“ възнамърява, или да създаде депа, или, ако това е невъзможно, тъй като въглищата се лесно запалват и разбиват на прах, да устрои търговски представителства във градовете, а никъде и във големите села. Но във всеки случай онова, което става в мина Перник, което има да се предприема, което е установено като програма, и онзи промъни, които се вършат, и она надзор, който непосредствено — както гласи законът — се упражнява от министъра на търговията, трябва да убеди обществото, че основанията на зловредните слухове, които в миналото убиваха доверието и кредита на мина „Перник“, са премахнати, и всеки трябва да разбере, че в мина „Перник“ тупти сърдцето на стопанска България, което сърдце трябва да пазим като околото си, защото е залог за независимостта на нашата страна. (Ръкопляскания от мнозинството)

Г. г. народни представители! Във нашата минна политика влиза и разработването на други наши богатства, за

да можем да избъгнем някои трудности от особено естество и за да можем да облекчим и работата на мина „Перник“ — говоря за мина „Марица“. Държавата има една концесия при гара Раковски от 527 хектара. Там мина „Перник“, в системата на която влиза мина „Марица“, днес строи една инсталация за изсушаване на маришките въглища. Инсталацията ще бъде завършена след месец и половина — два и ние ще имаме, вмъсто сегашните влажни маришки въглища, сухи въглища с по-голяма калоричност от пернишките, с по-голяма издръжливост, които не се разлагат под влиянието на атмосферата, които не могат отново да овлажняват и които издържат по-дълъг транспорт. Дали ще можем чрез изсушаването да постигнем приравняването на маришките въглища с брикетите на мина „Перник“ и въ това им състояние да ги транспортираме на дълги разстояния и да бъдате обект на износ — това още не можем да знаем, защото опитите трябва да бъдат завършени, за да може да се констатира резултатът от тях. Въ всеки случай, разработването на мина „Марица“, според моята оценка, има твърде важно значение за нашето народно стопанство, защото, най-малко, нейните въглища ще влизат въ употребление въ железниците, индустрията и въ жилищата като гориво.

Но не само въглищата, находящи се въ мина „Марица“, сж обект на нашите грижи. Мина „Марица“ е въ едно мѣсто, където има много каменовъглени залежи, според геологичните изследвания. Въ съседство на мина „Марица“ държавата има запазени периметри около 32 хиляди хектара. Предполагенията сж, че от мина „Марица“ ната-тъкъ, към изток, този басейн е може би 4—5 пъти по-голям от пернишките и е най-голямото камено-въглено богатство въ България. Ние ще имаме да го изучим, преди да правим своите заключения и построе-ния за каква политика по-нататък. Но съ това, което е известно и съ което разполагаме, ние можем да пред-приемем важни стопански реформи въ Южна България, използвайки силите, които ни дава мина „Марица“. Зада-чата на Министерството на търговията и на мина „Перник“ не е само, както казах, да се експлоатират въглищата на мина „Марица“, но и да се използва електрическата енергия, която там ще бъде най-евтина, която ще може най-лесно да се произведе, за да бъде впрегната въ ра-бота въ Тракийската долина. От изследванията на вещи-ци и от това, което всеки човек с срѣдни способ-ности може да заключи, става ясно, че голѣмият проект за напояване на Южна България чрез бариране на рѣка Марица и нейните притоци е неосъществимъ по технически, още повече по финансови съображения.

П. Стоевъ (раб): Съветската власт въ България ще го направи.

Министъръ Г. Петровъ: Нѣма съмнение! — Ние ще трябва да търсим по-други срѣдства, ще трябва да изра-ботимъ по-други проекти, осъществяването на които е по-лесно, за да постигнемъ тая голѣма задача за нашата страна. Ако, както твърдятъ учените, наистина въ Тракий-ската низина има много подпочвени води, чрез енергията на мина „Марица“ ние ще измъкнемъ тия води, за да на-появатъ Тракийската долина. Осъществяването на иригаци-онната мрежа може да стане по-евтино и същевременно по-безопасно, защото при тая система на напояване нѣма да има опасността, която представя системата чрезъ баражи и други съоръжения. Следователно, ако ние нѣмаме срѣдствата да възприемемъ проекта на Ulen Comraie или стария проект, който покойниятъ д-ръ Геннадиевъ бѣше усвоилъ и искаше да прокара навремето за напоя-ване на Маришката долина, ние имаме възможност, струва ми се, чрезъ силата на мина „Марица“ да постигнемъ това. Следователно, задачитъ, които минното отдѣление при Министерството на търговията и мина „Перник“ си поставятъ, е осъществяването на голѣмия планъ за напоя-ването на Южна България чрезъ подпочвените води. Ако ние успѣемъ да направимъ това, тогава ще трябва да благословимъ дѣлото на мина „Перник“, която чрезъ свои срѣдства разкрива нови неизчерпани ресурси на богатства за тая страна. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г-да! Господъ е благословилъ нашата страна! На по-върхността ние имаме полета, които даватъ най-голямъ плодородие въ свѣта; подъ земята ние имаме богатства, които клочочатъ, но за които трябва да имаме енергия и воля да ги измъкнемъ и приложимъ въ употребление. Ние имаме толкова минерални извори, имаме цѣлебни бани, най-радиоактивните извори въ Европа — Солу-дервентъ, Нареченските бани, водата на които изглежда по-радио-

активна и отъ тая на Солу-дервентъ; ние имаме Хисаря съ неговите лѣковити води. Всичките тѣзи богатства трябва да бъдатъ организирани. И правителствената по-литика е богатствата на страната да не стоятъ, да не сж въ състояние на неподвижност, но да бъдатъ разрабо-тени, за да си помогнемъ въ този труденъ моментъ.

Нашата задача е да напътваме и ржководимъ този процесъ на разработване на богатствата на нашата хубава страна и чрезъ своите собствени усилия да можемъ да спомогнемъ да се намалятъ тежестите на живота. Азъ не съмъ песимистъ, азъ не съмъ изгубилъ вѣрата въ бѣде-щето на България. Искамъ да вѣрвамъ, искамъ същевре-менно всички да вѣрватъ, че това бѣдеще ще бъде свѣтло, защото въ България има срѣдства, има усилия, има и твърдостъ, за да си осъществи едно блѣсково бѣдеще. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стоевъ (раб): Пакъ повтарямъ, само съветска Бъл-гария ще го направи. Никой другъ. (Възражения отъ мно-зинството)

Н. Гавриловъ (нац. л): Трай, коньо, за зелена трева! Това сж басни отъ 1001 ношъ!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Стоевъ! Колко пъти Ви казвамъ, че когато говори министъръ, нѣма да пресичате.

Министъръ Г. Петровъ: Каквито и да бъдатъ и колкото и да сж тежки условията, при които живѣемъ; каквито и да сж усилията, които трябва да положимъ за възвелача-ване дѣлото на нашата страна, ние трябва да вървимъ по пътя, по който сме тръгнали — да служимъ на народа чрезъ развиване на неговите собствени сили, да се обле-гнемъ най-напредъ на тяхъ и съ тяхна помощ да вършимъ дѣлото на България. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

С. Ризовъ (з): Г. министре! Не е зле да се освободи мината „Перник“ отъ нейната автономностъ.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ привършвамъ речта си, г. Стойне Ризовъ — трябваше по-рано да ме попитате.

Икономическите условия, при които ние живѣемъ сега, сж тежки; стопанската криза, която тежи върху живота на всички държави, смѣтамъ, увѣренъ съмъ въ това, ще бъде разрешена, защото никой нѣма да пожертвува уси-лията на толкова вѣкове, презъ които е създадена днеш-ната цивилизация на Европа. Ако погледнемъ въ дебрите на историята, ние ще видимъ, че и въ миналото е имало тежки дни; и тогава сж водени ожесточени борби, и то-гава сж се издигали свѣтли лозунги, за осъществяването на които сж падали жертви, но човѣчеството никога не е вървѣло по пътя на катастрофите или по пътя на скоко-ветъ, а винаги чрезъ единъ еволюционенъ методъ, винаги чрезъ постоянно завладяване все по-нови и нови позиции, винаги чрезъ завладяването на нови успѣхи е творило своята история, своята цивилизация. И азъ съмъ убеденъ, че и за напредъ тоя ще бъде пътътъ, по който цивили-зованото човѣчество ще върви.

И ако ние, българите, искаме да запазимъ нашето съ-ществуване и ако искаме да осигуримъ по-свѣтли дни въ бѣдещето, ние трябва да следваме тоя собственъ нашъ пътъ — пътъ на спокойния разумъ, пътъ на постоянната еволюция, пътъ на постоянното завладяване на все по-вече и повече морални и материални блага въ живота, на осъществяване принципите на правдата и справедливостта. Не по пътищата, които ни сочатъ тия господа отъ лѣво — разрушението и анархията, а по пътищата на спокойното творчество ние ще постигнемъ осъществява-нето на всички задачи, които днесъ вълнуватъ нашата об-щественостъ. (Продължителни бурни ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Неновъ (раб): Вашите пътища сж пътища на експло-атация и на войни!

А. Кантарджиевъ (д): А вашите пътища сж на дива-нета, като тебъ.

П. Стоевъ (раб): Само пътищата на руските работници и селяни сж безпогрѣшни. Това е исторически доказано.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Има думата г. министъръ-председателъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Г. г. народни представители! Съ доклад № 485 до Негово Величество Царя, съгласно решението на Народното събрание от вчерашна дата, поискаме да се продължи редовната сесия на XXIII обикновено Народно събрание до 30 юний т. г. включително. Ще ви прочета указа за това. (Чете)

„У К А З Ъ

№ 3.

Ние Борисъ III

съ Божия милостъ и народната воля

Царь на българитѣ

По предложението на нашия председател на Министерския съветъ и министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията, представено Намъ съ доклада му отъ 9 юний 1932 г. подъ № 485 и възъ основа на чл. 120 отъ конституцията,

Постановихме и постановяваме:

I. Да се продължатъ заседанията на I-та редовна сесия на XXIII-то обикновено Народно събрание до 30 юний 1932 г. включително.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на нашия председател на Министерския съветъ и министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията.

Издаденъ въ София на 10 юний 1932 г.

„БОРИСЪ III“

Председател на Министерския съветъ и министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията:

Н. Мушановъ

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ заглавието на бюджетопроекта, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръжка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ гласуване на бюджета параграфъ по параграфъ.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете §1 — вж. прил. Т. I, № 70)

За заплати на личния съставъ е предвидена сумата 63.364.370 л.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Цвѣтко Бобошевски.

Ц. Бобошевски (д. ср): (Отива на трибуната)

Н. Гавриловъ (нац. л): Остави, джанамъ! Какъ така?

Ц. Бобошевски (д. ср): (Отъ трибуната) Снощи г. председателствуващиятъ ми каза, че днесъ ще станатъ дебати по бюджетопроекта и, възъ основа на неговитѣ увѣрения, азъ останахъ да говоря за днесъ. (Възражения отъ мнозинството)

А. Кантарджиевъ (д): Какъ така! Министърътъ е говорилъ вече.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г-да! Недейте влиза въ ролята на председателството. Г. Бобошевски ще може да говори само по § 1.

Ц. Бобошевски (д. ср): Не. Азъ искамъ да направя еднокъ възражения на г. министра. (Възражения отъ мнозинството)

А. Кантарджиевъ (д): Каква е тая нова практика, г. Ляпчевъ?

А. Ляпчевъ (д. ср): Въ мое време имаше за всички оратори пълна възможность да се изказватъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Ляпчевъ, моля.

А. Ляпчевъ (д. ср): По-леко бе, г. председателю. Питатъ ме и азъ имъ отговарямъ.

Ц. Бобошевски (д. ср): Азъ се обърнахъ вчера къмъ г. председателя и го попитахъ: тая вечеръ ли ще се деба-

тира по бюджетопроекта на Министерството на търговията, а той ми каза: „Днесъ ще почнатъ и утре ще продължаватъ разискванията“. Следъ това азъ си отидохъ на вечеря. По телефона го попитахъ и той ми потвърди сѣщото нѣщо и азъ си пълно съзнание, че ще говоря днесъ, не дойдохъ снощи. (Възражения отъ мнозинството)

А. Кантарджиевъ (д): Ще стоите тукъ до 12 ч., както стояхме всички, а не по телефона да се информирате.

Ц. Бобошевски (д. ср): Азъ стояхъ тукъ до 9 ч.

А. Кантарджиевъ (д): До 12 ч. трѣбваше да стоите. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Бобошевски, моля Ви се. Не сте само Вие, който се лишавате отъ възможность да говорите по бюджета. Напр., и г. Панайотовъ, е лишенъ отъ тая възможность.

Н. Гавриловъ (нац. л): И г. Франгя сѣщо.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: И г. Франгя.

Ц. Бобошевски (д. ср): Азъ говорихъ лично съ Васъ и Вие ми казахте, че и утре ще се говори по тая бюджетъ. Снощи ми казахте: „Сега ще се почне и утре ще се продължи“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Бобошевски! Нѣмате думата.

Ц. Бобошевски (д. ср): Какъ така? Азъ повече отъ 20 м. нѣма да говоря. Неправилно е, г-да.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Бобошевски! Защо искате да нарушите сега правилника на Народното събрание?

Ц. Бобошевски (д. ср): Г. министре! Азъ апелирамъ къмъ Васъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля, г. докладчикъ, докладвайте!

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Ще ви докладвамъ измѣненията въ обяснителната таблица къмъ § 1.

Ц. Стояновъ (д): Докладвахте я снощи.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. докладчикътъ снощи докладва измѣненията въ обяснителната таблица, затуй нѣма сега да се докладватъ. Ще пристѣпимъ къмъ гласуване на § 1.

Има думата по § 1 г. Антонъ Кантарджиевъ.

И. Лѣкарски (д. ср): Отнемате възможностьта на единъ народенъ представител да се изкаже.

М. Райковски (з): Барабанъ нѣма да ви биемъ.

А. Кантарджиевъ (д): Г. г. народни представители! Въроятно, по едно недоглеждане, бюджетарната комисиия, когато се е занимавала съ § 1 отъ бюджетопроекта на Министерството на търговията, промишлеността и труда, е допуснала две несъобразности, които азъ бихъ молилъ сега да бъдатъ поправени, разбира се, съ съгласието на г. министра.

Така на стр. 20 отъ обяснителната таблица е поставена една IV забележка съ съдържание, че въ частнитѣ училища, които не се издържатъ отъ държавата, министърътъ на търговията, промишлеността и труда може да уволнява и назначава учителския персоналъ.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Да.

А. Кантарджиевъ (д): Тая забележка е въ разрѣзъ съ постановленията на чл. 28 отъ специалния законъ за търговското и промишлено образование, който гласи: „Учителитѣ въ училищата, които не се издържатъ отъ държавата, се назначаватъ и уволняватъ отъ министерството, по представление на учредението или лицата, които издържатъ училището. За уволнението се представлява мотивиранъ докладъ“ и т. н. Очевидно е, че този законъ не може да бѣде отиѣненъ съ бюджета на отдѣлното министерство, или по-право казано, бюджетътъ на мини-

стерството трябва да бъде съгласуванъ съ повеленията на специалния за случая законъ.

Второ. Бюджетарната комисия единствено по бюджета на това министерство е увеличила заплатата на директора на статистиката. Това увеличение е въ разрѣзъ съ приетия вече отъ насъ принципъ. Струва ми се, че заплатата е увеличена отъ 11.900 л. месечно на 13.600. Това е единствената служба, на която е дадено увеличение на заплатата. Първото ми съображение да направя предложение и да моля г. министра да се съгласи заплатата на директора на статистиката да остане такава, каквато е предвидена въ първоначалния бюджетопроектъ, е, че никъде такова увеличение не се допустна и не бива тая заплата, една единствена, да остане да стърчи, така да се каже, въ пространството и да дразни хората отъ другитѣ ведомства. Съображението, че това е дирекция, че това е началникъ на отдѣлна служба, не може да бъде убедително, защото дирекция отъ дирекция се различава и началникъ на отдѣлна служба отъ началникъ на отдѣлна служба се съвършено отличаватъ. Не може да идентифицирате службата на директора на статистиката съ службата и отговорността, напр., на директора на желѣзницитѣ, който получава по-голяма заплата, или други.

Министъръ Г. Петровъ: Директорътъ на държавнитѣ дългове, напр.

А. Кантарджиевъ (д): И второто съображение е съображение на сегашния законъ за бюджета на държавата и на законопроекта за бюджета на държавата, гласуванъ вече на първо четене. Въ чл. 3 отъ законопроекта на бюджета на държавата се казва, че никой държавенъ служител не може да получава по-голяма заплата отъ онази, която е предвидена въ бюджета за 1931/1932 финансова година. Не може, следователно, бюджетътъ на Министерството на търговията съ заплатата на директора на статистиката да нарушава закона за бюджета на държавата — и тоя, който действа, и тоя, който тепърва ще почне да действа, следъ като се приеме на второ и трето четене и се публикува. Нѣма да се намѣри смѣтна палата или друго контролно учреждение, което да взира платежна заповѣдъ за трѣбане такава заплата на единъ държавенъ органъ.

Ето защо моля г. министра тия две несъобразности да бъдатъ изправени и да бъдатъ поставени въ съгласие съ законитѣ, които уреждатъ тая материя — законътъ за търговското и промишлено образование, чл. 28, и законътъ за бюджета на държавата. Ние намалихме много заплати и въ Дирекцията на благоустройството, и въ Министерството на земедѣлнето; отнемемъ добавъчни и други възнаграждения, сведохме заплатитѣ до едни минимума, и смѣтамъ, че въ случая не трѣбва да оставяме заплатата на директора на статистиката да стърчи, както казахъ, въ пространството, да дразни хората и да отива въ разрѣзъ съ специалния законъ за бюджета на държавата.

Н. Гавриловъ (нац. л): Всички главни директори получаватъ 13.600 л.; само на директора на статистиката заплата бѣше по-малка и сега се увеличава. Или трѣбва на него да увеличимъ заплатата, или трѣбва и на другитѣ директори да я намалимъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Симеонъ Патевъ.

С. Патевъ (з): Г. г. народни представители! Забележката, срещу която възстава г. Кантарджиевъ, я предложихъ азъ въ бюджетарната комисия. Съображенията ми сѣ следнитѣ. Ония отъ васъ, които сѣ се интересували, сигурно сѣ прочели въ вестницитѣ, че въ началото на тази пролѣтъ се свика комисия въ Министерството на просвѣтата за унифициране образованието въ България. Тия отъ васъ, които днесъ цѣлия денъ и вчера присъствуваха въ бюджетарната комисия, сѣ видѣли и чули какъ бивши министри отъ всички политически лагери развиха мисълта, че образованието у насъ трѣбва да се унифицира, трѣбва да се тури редъ, да се съсредоточи въ едни и сѣщи рѣчи. Вънъ отъ това, и тоя съветъ, който се събира тази година, достигна до една приемлива формула — да се образува единъ общъ съветъ на образованието въ страната, който да координира отдѣлнитѣ образователни системи. Азъ не мога да разбера защо г. Кантарджиевъ възстава срещу тази забележка, която има по-вечето тълкувателенъ характеръ. Съ чл. 44 отъ закона за окръжнитѣ съвети, който се прокара презъ миналия режимъ, се заприщаватъ пѣтищата и не се дава възможност

на министра на търговията да размѣства персонала въ професионалнитѣ училища. Даже да се абстрахираме отъ всички други нѣща, които биха ползували самото учебно дѣло, азъ мисля, че по аналогия съ закона за народната просвѣта ние трѣбва да приемемъ тази забележка. Знаете, г. г. народни представители, че непълнитѣ гимназии въ България се издържатъ не отъ държавата, а отъ общинитѣ и, въпрѣки това, законътъ за народната просвѣта дава право на министра на просвѣтата да назначава персонала въ тѣхъ, следователно, ги поставя подъ неговъ контролъ. Азъ не мога да разбера какво е туй съмнение. Вѣрно е, че може да има несъобразности, но тя е допустната съ закона за окръжнитѣ съвети.

Азъ държа да си остане тази забележка, която предложихъ въ бюджетарната комисия, и моля г. министра да не се съгласява тя да се оттегли.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г-да! И дветѣ измѣнения въ бюджетопроекта сѣ станали по инициатива на членове на бюджетарната комисия и сѣ гласувани отъ нея.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Единодушно.

Министъръ Г. Петровъ: Единодушно. — Съображенията които изтъкна г. Патевъ, сѣ достатъчно убедителни, за да не мога да се съглася съ исканетс на г. Кантарджиевъ по забележката.

Второ. Кolkото се отнася до въпроса за заплатата на директора на статистиката, измѣнението стана, за да се запази единъ принципъ, който е прокаранъ въ всичкитѣ държавни бюджети — всѣжде главнитѣ директори получаватъ заплата такава, каквато е определена за директора на статистиката. Нѣкога тази заплата е била извънъ категоритѣ, а преди 2 години е била намалена, поради неприязнь къмъ тази или онази личностъ. Въпросътъ се повдигна пакъ отъ депутати — да се поправи тази грѣшка. Азъ не бѣхъ противъ предложението и комисията го гласува съ болшинство. Не съмъ и днесъ противъ решението на комисията — тя ги е взела.

А. Кондаковъ (д): Въ свръзка съ обяснителната таблица азъ искамъ да направя предложение по закриването на практическото коларо-столарско училище въ гр. Елена.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Нека гласуваме по-напредъ предложението на г. Кантарджиевъ.

А. Кантарджиевъ (д): Оттеглямъ го, щомъ г. министърътъ не е съгласенъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има едно предложение отъ народния представителъ г. Петъръ Панайотовъ по § 55 — общи разходи — помощта на Търговско-индустриалната камара въ Варна отъ 70.000 л. да се увеличи на 150.000 л., като сумата се вземе отъ § 61.

Има думата народниятъ представителъ г. Александъръ Кондаковъ.

А. Кондаковъ (д): Г. г. народни представители! Въ гр. Елена отъ 5-6 години сѣ обзаведени 2 професионални училища, едното мъжко коларо-столарско училище и другото девическо стопанско и домакинско училище. Въ сегашния бюджетопроектъ г. министърътъ на търговията закрива мъжкото дърводѣлско училище по съображения на икономия. Обаче следъ като общината е похарчила повече отъ 200.000 л. за ремонтване на зданието, въ което днесъ се помѣщава това училище, и следъ като държавата е харчила много за обзавеждането му съ инвентаръ, едно училище, което е, може би, най-добре обзаведеното отъ всички професионални дърводѣлски училища въ България, смѣтамъ, че съ много малко жертви тази година би могло пакъ да продължи съществуването му, за което както Еленската община, така и държавата сѣ направили голѣми жертви. Това може да стане, като се слѣятъ длѣжноститѣ на двамата директори и на двамата учители-счетоводители магазинери въ дветѣ училища, които сѣ подъ медомството на Министерството на търговията, а именно длѣжността на директора на мъжкото училище сѣ тази на директора на девическото училище, а сѣщо и счетоводителскитѣ длѣжности на дветѣ училища. Въ такъвъ случай би могло само съ 4 учители-специалисти, за които да се предвиди единъ кредитъ отъ 150.000 л., и сѣ единъ прислужникъ, за който да се предвиди кредитъ 20.000 л., при единъ общъ кредитъ отъ 170.000 л. да про-

дължи да съществува това училище. Азъ мисля, че това предложение може да се приеме, още повече, че този кредитъ може да се вземе отъ § 61 на бюджетопроекта на стр. 6, който е 2.200.000 л., предвидени за възнаграждение на персонала при новооткрититъ занаятчийски училища и курсове.

И така, г. г. народни представители, моето предложение е: „4 учители-специалисти — 150.000 л. и единъ при-служникъ — 20.000 л., всичко — 170.000 л.“

„Забележка. Длъжноститъ на директоръ и учитель-счетоводителъ магазинеръ се сливатъ съ сжщитъ при де-вическото стопанско и домакинско училище въ гр. Елена. (стр. 18, п. 21)“

„Кредитътъ отъ 170.000 л. да се вземе отъ § 61 на бю-джета (стр. 6), който да се намали съ 170.000 л.“

Моля, прочее, г. министра да се съгласи съ това пред-ложение, понеже се касае за единъ нищоженъ кредитъ.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Има думата г. мини-стерътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Съкращенията сж направени не само по съображения на икономия, а и по съображения на правилно раздаване на професионалното образование. Въ Елена има столарско училище, въ Русе имаме голѣмото столарско училище, Пловдивската търговско-индустриална камара поддържа голѣмо столарско училище, въ София има голѣмо сто-ларско училище. Каква смисълъ иматъ такива училища въ Батакъ, въ Елена, въ Троянъ, въ Ставерци?

М. Дилиновъ (з): Тѣ трѣбва да бждатъ въ горски мѣста.

Министъръ Г. Петровъ: Въ горски мѣста сж и другитъ училища и отъ тамъ взематъ материалитъ си. — Казахъ и одева въ речта си, и вчера въ комисията, ние трѣбва да дадемъ професионално образование на онѣзи младежи, които го търсятъ и които ще го получатъ, както трѣбва, не да направятъ сандъкъ кривъ или столъ съ три крака, както става сега, или съ безкуسة явно манифестирано. Ще трѣбва да дадемъ истинско професионално образо-вание, а това може да стане само по тоя начинъ. Въ Елена оставихме едното училище, защото мѣстото му е тамъ, защото по даннитъ, които имаме за неговото раз-витие, то може да остане тамъ, но не съмъ съгласенъ да остане и столарското училище. И моля да не се правятъ такива предложения, защото ние трѣбва да следваме и политиката, която сме усвоили, на икономия и на одухо-творяване на нашето професионално образование.

А. Кантарджиевъ (д): Туй предложение не може да се гласува и по чл. 19 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Понеже има и други подобни предложения, намирамъ за нужно да обърна вниманието на народното представителство върху чл. 19, алинея втора, отъ закона за бюджета, отчетността и пред-приятитя. Тамъ се казва: (Чете) „Предложения за увели-чения на приходи и разходи, направени въ Народното съ-брание, безъ да сж разгледани отъ комисията по бюджета, не може да бждатъ гласувани въ сжщото заседание, въ което сж направени и обосновани.“

Намирамъ, следователно, че по силата на постановле-нието на чл. 19, алинея втора, отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията всички подобни предложения не могатъ да се гласуватъ въ това заседание, въ което сж направени.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ моля да гласувате пара-графа. Иначе ще трѣбва да се върне бюджетопроектътъ въ комисията.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Има думата народ-ниятъ представителъ г. Василь Мариновъ.

В. Мариновъ (д): Г. председателю! Мене ми се струва, че ако се усвои тази практика, бюджетопроектътъ ще трѣбва отново да се върне въ комисията. Предложението на г. Кондакова, както и това, което и азъ ще направя сега, не може да не бждатъ гласувани, защото въ тѣхъ се сочи по кой параграфъ да бждатъ взети кредититъ, които сж нужни за поддръжката на тѣзи училища, и защото съ тия кредити не се увеличава общиятъ кредитъ на министер-ството, а се намаляватъ кредититъ по известни параграфи, като се увеличаватъ ония по други параграфи. Другъ би билъ въпросътъ, ако се увеличаватъ известни кредити и

ако въобще се увеличава общо бюджетътъ на министер-ството; тогава само има приложение чл. 19 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, както Вие го че-тохте. Въ дадения случай този членъ не може да бжде приложенъ и азъ мисля, че тия предложения трѣбва да бждатъ гласувани тъкмо сега, когато се правятъ.

Г. г. народни представители! Азъ сжщо така ще моля да се съгласите да бжде възстановено закратото столарско училище въ гр. Троянъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Тогава всичкитъ да бждатъ възстановени!

В. Мариновъ (д): Не е въпросъ за всичкитъ, г-да. Въ § 1 се предвижда за надници на щатни и временни работ-ници една сума отъ 18.804.080 л.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Г. Мариновъ! Вие може да предлагате увеличене на кредититъ по известни параграфи, като предлагате и намаление на кредититъ по други параграфи, но по такъвъ начинъ ще се дойде до единъ хаосъ, отъ който не ще може да се излѣзе.

В. Мариновъ (д): Нѣма да дойдемъ до хаосъ, г. пред-седателю; ние държимъ смѣтка и не искаме да създаваме никакъвъ хаосъ.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Като се гласува § 1 сега, после ще се дойде до § 61 и ще се намѣримъ въ не-възможностъ да разрешимъ въпроса за кредита.

Има думата народниятъ представителъ г. Христо Ма-нафовъ.

Х. Манафовъ (д): Г. г. народни представители! Ако взе-мамъ думата, то не е за да подкрепя предложението, които се правятъ за откриване на закрити училища въ Елена, Троянъ и не знамъ къде. Вземамъ думата, за да обърна вниманието на Народното събрание, че председателството неправилно тълкува втората алинея къмъ чл. 19 отъ за-кона за бюджета, отчетността и предприятията. Алинея втора на чл. 19 отъ тоя законъ предвижда случай, когато се искатъ кредити, които не сж били предвидени въ бю-джетопроекта. Но когато се иска да се предвидятъ из-вестни кредити за удовлетворение на една нужда, като се вземе отъ другъ кредитъ, безъ за това да се искатъ нови специални кредити, въ такъвъ случай постановлението на алинея втора отъ чл. 19 отъ закона за бюджета, отчет-ността и предприятията не е приложимо. И затова пред-ложението, което прави г. Кондаковъ, макаръ азъ да не съмъ съгласенъ съ него по начало, трѣбва да бжде по-ставено на гласуване: то е едно условно предложение, да се разреши въпросътъ за откриването на едно училище, като се намали кредитътъ по единъ другъ параграфъ. Това може да стане. Това условно предложение, въ тая връзка, може да се допусне и може да бжде гласувано отъ председателството.

Нѣма никаква прѣчка, г. г. народни представители, че ние не сме дошли още до § 61 отъ бюджетопроекта. Ко-гато гласуваме предложението, то е съ условие, че кре-дитътъ по еди-кой-си параграфъ ще се намали. И понеже не се искатъ нови кредити, нѣма смисълъ да се връща бю-джетопроектътъ въ бюджетарната комисия, нито пъкъ да се търси съгласието на финансовия министъръ, който се е съгласилъ бюджетопроектътъ да бжде до известенъ раз-мѣръ. Ето защо, азъ бихъ молилъ г. председателя да по-стави на гласуване предложението.

С. Даскаловъ (з): На сжщото основание и азъ искамъ да се открие коларско училище въ Бѣла-черква.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Азъ пъкъ ще подчер-тая, че подъ този предлогъ, че се взема кредитъ отъ пара-графъ, който не е дебатиранъ, ние можемъ да изпаднамъ въ едно положение, като дойдемъ до параграфа, отъ кре-дита на който се взема, да не може да се разреши въпро-сътъ за тоя кредитъ.

В. Мариновъ (д): Следъ като се дебатира тукъ, ще може да се вземе, г. председателю, отъ кредита по другия параграфъ.

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Другиятъ параграфъ те първа ще бжде разискванъ. Ние не знаемъ кои нужде

сж накарали г. министра да предвиди въ § 61 — 2.200.000 л.

Х. Манафовъ (л): Г. председателю! Следъ като гласуваме § 61, ние можемъ да се върнемъ пакъ да гласуваме наново § 1.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ не съмъ съгласенъ съ това предложение. Азъ ви казахъ, че училището въ Елена има 22 ученици и купуватъ материала отъ Горна-Орѣховица; макаръ да сж въ Балкана. Какво основание има да сжествува това училище? Ясно е. Не съмъ съгласенъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ще поставя на гласуване предложението на г. Кондаковъ.

Който отъ г. г. народнитѣ представители е съгласенъ съ предложението на г. Кондаковъ: (Чете) „Въ обяснителната таблица да се предвиди „Практическо коларо-столарско училище въ гр. Елена, съ 4 учители-специалисти — 150.000 л., прислужникъ — 20.000 л., всичко 170.000 л., съ забележка: „Длъжноститѣ на директоръ и учителъ-счетоводителъ магазинеръ се сдвигатъ съ сжщитѣ при Девическото стопанско и домакинско училище въ гр. Елена (стр. 18, п. 21). Кредитътъ отъ 170.000 л. да се вземе отъ § 61 на бюджета (стр. 6), който да се намали съ толкова“, съ което предложение г. министърътъ не е съгласенъ, моля, да вдигне ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 1, заедно съ обяснителната таблица, така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 2 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 3 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 4 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 5 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 6 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 7 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 8 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 9 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 10 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 11 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 12 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 13 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 14 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 15 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 16 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 17 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 18 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 19 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 20 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 21 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 22 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 23 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 24 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 25 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Този параграфъ се прие отъ комисията съ следната прибавка: „помощъ на женското дружество „Зора“ въ гр. Самоковъ — 20.000 л.“

Председателстващъ Н. Шоповъ: По § 55 се прави следното предложение отъ народнитъ представители г. г. П. Панайотовъ, Хр. Родевъ, Хр. Мирски, Ж. Желябовъ, П. Стояновъ и др.: (Чете) „По § 55 (обща разходи) помощта на Търговско-индустриалната камара въ Варна отъ 70.000 л. да се увеличи на 150.000 л., като сумата се вземе отъ § 61“.

Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Това предложение се направи и въ бюджетарната комисия, но пропадна. И сега не съмъ съгласенъ да бжде прието.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда не е съгласенъ съ това предложение.

Който отъ г. г. народнитъ представители приема това предложение, да вдигне ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 55 така, както се докладва отъ г. докладчика, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 56 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 57 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 58 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 59 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 60 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 61 — вж. прил. Т. I, № 70)

Въ този параграфъ комисията, следъ думитъ „За вѣществени разходи на тия училища“ прибави думитъ „и курсове“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който приематъ § 61 така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 62 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 63 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 64 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 65 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 66 — вж. прил. Т. I, № 70)

Вчера докладвахъ измѣненията, които комисията е направила въ този параграфъ и сега следва да се гласува съ тѣхъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Вчера ги докладвахте, нали?

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Да.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който г. г. народни представители приематъ § 66 така, както се докладва отъ г. докладчика, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Н. Гавриловъ (нац. л): Също и предшестващия параграфъ — заедно съ „курсоветъ“.

Министъръ Г. Петровъ: § § 55 и 61 се приематъ съ прибавките, направени отъ комисията, както се докладваха вчера.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Да.

Министъръ Г. Петровъ: Така, да бждемъ начисто. Баня „Солу-дервентъ“, вмѣсто „Момина“.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Да. — (Чете § 67 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 68 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 69 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 70 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 71 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 72 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 73 — вж. прил. Т. I, № 70)
Комисията намали кредита по този параграфъ отъ 300.000 л. на 280.000 л.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 73, както се докладва отъ г. докладчика, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): По § 74 не се предвижда кредитъ.
(Чете § 75 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

Докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете § 76 — вж. прил. Т. I, № 70)
Безъ измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Събранието приема.

че, по решение на последната, народният представител д-р Г. М. Димитров е изключен от групата.

Понеже бюджетният проект на Министерството на народното просвещение и другите бюджетни проекти не са готови, пристъпваме към трета точка от дневния ред — първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за облекчение продоволствието и намаляване на скъпостта.

Обажда се: Няма го министърът.

Председателстващ Н. Шопов: Г. министърът ще дойде. Давам 5 минути отиди.

(След отиди)

Председателстващ Н. Шопов: Заседанието продължава. Пристъпваме към трета точка от дневния ред — първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за облекчение продоволствието и намаляване на скъпостта.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретар В. Маринов (д): (Прочита законопроекта изцяло, заедно с мотивите към него — вж. прил. Т. I. № 84)

Председателстващ Н. Шопов: Който приема на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за облекчение продоволствието и намаляване на скъпостта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър д-р А. Гиргинов: Моля, по спешност, да се приеме законопроекта и на второ четене.

Председателстващ Н. Шопов: Има предложение от г. министра на вътрешните работи и народното здраве, законопроекта да се приеме по спешност и на второ четене.

И. Куртев (нац. л): Аз съм сигурен, че законопроекта трябва да отиде в комисията, за да се тури в хармония с закона за картелите.

Министър д-р А. Гиргинов: Той е турен в хармония със закона за картелите. Ако мислите, че има нещо да се поправи, ще стане при третото четене.

И. Куртев: (нац. л): Добре.

Председателстващ Н. Шопов: Който приема предложението на г. министра на вътрешните работи, законопроекта да се приеме по спешност и на второ четене, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за изменение и допълнение на закона за облекчение продоволствието и намаляване на скъпостта.

Председателстващ Н. Шопов: Който приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

„§ 1. Към чл. 2, буква „б“, се прибавя: „да следят и да вземат необходимите мерки за поддържането на цените на стоките, нормирани от страна на Главното комисарство“.

Председателстващ Н. Шопов: Който приема § 1, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

„§ 2. Чл. 5, ал. I, се изменя така: „За облекчаване продоволствието, за намаляване на скъпостта и за отстраняването на спекулата по отношение продажбата на стоки и предмети от първа необходимост за населението, при Министерството на вътрешните работи и народното здраве се назначава от Министерския съвет главен ко-

мисар по продоволствието. Той има един или двама помощници, назначени от министра на вътрешните работи и народното здраве“.

Председателстващ Н. Шопов: Има думата народният представител г. д-р Александър Франгя.

Д-р А. Франгя (з): Г. г. народни представители! Аз правя предложение и моля г. министра на вътрешните работи и г. г. народните представители да приемат това предложение, а именно § 2 да се измени така: „... при Министерството на вътрешните работи и народното здраве се назначава от Министерския съвет главен комисар по продоволствието. Той има един или двама помощници, назначени от Министерския съвет“, а не от министра на вътрешните работи и народното здраве.

Министър д-р А. Гиргинов: Моля да се приеме § 2 така, както е. Дали ще има помощници, е въпрос. Ние предвиждаме да се назначат помощници с оглед уреждане борбата против спекулата. Те са назначени сега. Няма нужда да се изменя параграфът.

Председателстващ Н. Шопов: Който приема § 2, както се прочете, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

„§ 3. Към чл. 6 се прибавя следният нов пункт: в) да нормира цените на предметите и стоките, предназначени за употребление от страна на населението.

Нормирането на цените става по доклад на Главното комисарство, внесен от Министерския съвет от министра на вътрешните работи и народното здраве и по решение на Министерския съвет, оповестено в „Държавен вестник“.

Направените досега нормировки, докато не бъдат отменени или видоизменени по надлежния ред, остават в сила“.

Председателстващ Н. Шопов: Който от г. г. народните представители приема § 3 така, както се прочете, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

§ 4. Чл. 10, ал. I, се изменя така:

„Лица, дружества или сдружения, които изкуствено повишават цените на стоките и на предметите от първа необходимост или които, с цел да причинят покачване на цените на пазара, ги задържат, укриват или унищожават, се наказват с тъмничен затвор до една година и с глоба от 10.000 л. до 500.000 л.“

Председателстващ Н. Шопов: Който от г. г. народните представители приема § 4 така, както се прочете, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

„§ 5. Чл. 12 се изменя така:

„Търговец, който продава на цени над нормираните или не постави етикети с продажните цени на продаваните от него предмети, се наказва за всяко констатирано нарушение с глоба до 5.000 л.“

Председателстващ Н. Шопов: Който от г. г. народните представители приема § 5 така, както се прочете, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар В. Маринов (д): (Чете)

§ 6. Към чл. 17 добавя се нова алинея II:

„Глобите по актове и постановления, издадени на основание настоящия закон, се събират предварително по реда за събиране на пръките данъци“.

Председателстващ Н. Шопов: Който от г. г. народните представители приема § 6 така, както се прочете, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка 5 от дневния ред: първо четене на законопроекта за отстъпване даром на Ортакойска градска община държавната сграда в гр. Ортакой, бивша собственост на емигранта-грък Василан К. Дурали.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

* За текста на законопроекта, приет на първо четене, вж. прил. Т. I. № 84.

Секретарь В. Мариновъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 75)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема по принципъ на първо четене законопроекта за отстъпване даромъ на Ортакойската градска община държавната сграда въ гр. Ортакой, бивша собственост на емигранта-грѣкъ Василиаки К. Дурали, както се прочете, моля, да вдигне рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Частъ е 8, ще ви моля да се съгласите да вдигнемъ заседанието. За утрешното заседание предлагамъ следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за облекчение продоволствието и намаление скжпотията.

2. Второ четене законопроекта за бюджета на държавата за 1932/1933 финансова година — бюджетопроектитѣ на министерствата: на народното просвѣщение, на финанситѣ, на Върховното правителство.

Първо четене законопроектитѣ:

3. За бюджета на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища за 1932/1933 финансова година.

4. За допълнение чл. чл. 14 и 36 отъ закона за Българската земеделска банка.

5. Докладъ на комисията по Министерството на правосъдието относно даването разрешение за изваждане и сждане на народнитѣ представители Константинъ Русиновъ и Александъръ Наумовъ.

6. Одобрение предложението за одобрение на подписаната въ Женева на 21 май 1931 г. конвенция за създаване на едно Международно дружество за ипотекаренъ земеделски кредитъ.

7. Второ четене законопроекта за измѣнение т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 отъ законитѣ за градскитѣ и селскитѣ общини.

8. Второ четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ и пр.

9. Второ четене законопроекта за пенситѣ за изслужено време.

10. Докладъ на прошегарната комисия.

11. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема така прочетения дневенъ редъ за утрешното заседание, което ще се състои въ 4 ч. следъ обѣдъ, моля, да вдигне рѣжка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч.)

Подпредседателъ: Н. ШОПОВЪ

Секретарь: В. МАРИНОВЪ

Началникъ на Стенографското отделение: Д. АНТОНОВЪ